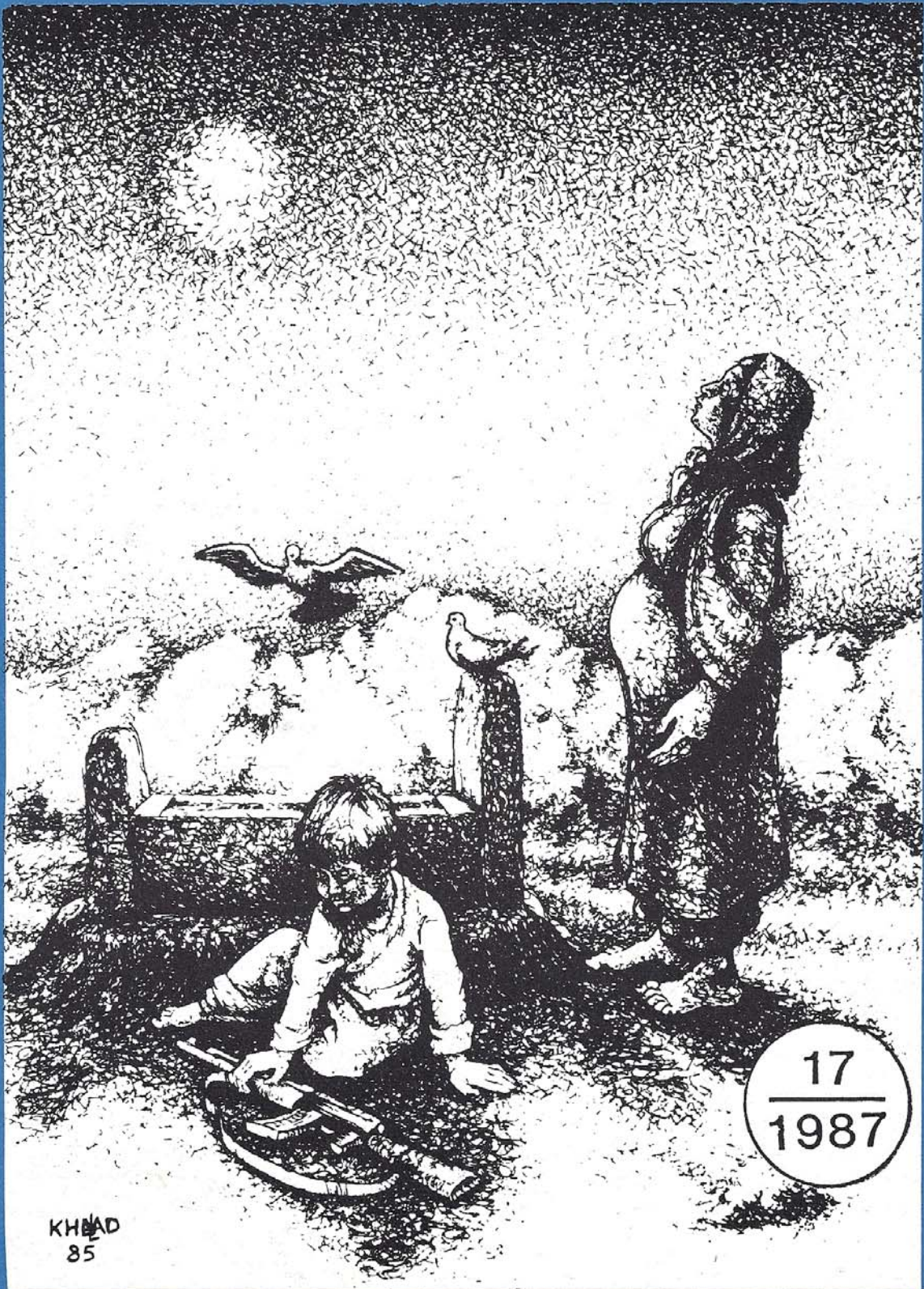

OROJANÛ

kovara huneri çandi û edebi

17
1987

KHAD
85

NAVEROK

Ji xwendevanan.	3
Pîrsa Kurdi dî parlamentoya Danîmarkayê da	5
Eli Xoce (Ramazan Adîguzel) û Huseyin Ali Akagunduz bî destê Apociyan hatin kuştin	8
Şair û Nûsiri Kurd: Sîware.	12
Ji nav edebiyata Kurdi ya klasiki	14
Pîrsgîrêka Kurdistan û pûçbûna siyaseta 60 salî	16
Çend nûçe ji Kurdistanê	20
Ji Zargotma me.	22
Çend çarîr	25
Jack London	26
Quncikê Zarokan	28
Bî kurtî	30
Leyla Qasim	31

Qapax: Muhemmed Xalid

Sal: 8
Hejmar: 60

XWEDI : KOMKAR - Swêd
BERPIRSIYAR : Şeroyê BOTAN
NAVNÎŞAN : Döbelnsgatan 16 B
113 58 STOCKHOLM
TELEFON : 08 / 32 82 51
HESAP NO : PG. 458980 - 0

UTGIVARE : Svensk-Kurdiska
Arbetar Föreningen
ANSVARIG UTGIVARE : Ş. BOTAN
ADRESS : Döbelnsgatan 16 B
113 58 STOCKHOLM
TELEFON : 08 / 32 82 51
PG : 458980 - 0

Swêd

Camêr ê delal,
Çend pirtûkên M.Emin Bozarslan gihan destên min. Di van pirtûkanda gava min gironek: "Hebû tunebû, carki ji caran..." dit ya ku bavê min di piçûkiya me da ji me ra digot hate bira min. Ez ji ji we ra dişinim ku bira wenda nebe.

"Carki ji caran, rehme li dê û bavê godaran,
Dirab ji êmedaran, dirab ji malê mûrdaran,
Avêt Cızira Botan, geriya xan bi xan,
Çû gora bavê xwedi û xwedan,
Xur û xurustan, payiz çû ma zivistan,

Eskerki giran, çû ser pir a dudiran,
Emê hina nû, ji par ra, têkevin xax û baxê giran,
Dem demê heydar, şahê qe'ender,
Bektaşê Heci Weli, deri vekin ez bêm hundur
Kalê me ji bavê me ra goti, bavê me ji me ra goti,
Em ji dibên, pê şeva xwe derbas dîkî,
Ne min diye (diti) ne hun bawer bîkî."

Gulan 22.1987

Bi silavên germin
Hevwelatiki we

Awustralya

L1 ser "HATIRATIM"

Hevalên Redaksiyona Roja Nû ra Bîrayên delal, min kovara we, ango "Roja Nû" stand. Xênc wê, ew deh hebên "Roja Nû" ku şandibûn ew ji gihan destên me û bi wana gelekî dîlşa bûm; zor spas.

Hevalên delal, bi rasti hûn ji bo bêje a Kurd û Kurdistan xebatên gelek hêja tinin cih, ez we bi dil û can piroz dîkîm. L1 nav van xebatên we da pirtûka Dr.N.Dersimi şûnek zor girîng distine. Ez di vê nama xwe da dixwazim çend tiştan l1 ser pirtûka Dr.Nuri "HATIRATIM" bisekinim û çend şaşitiyên we rexne bîkîm. Bi rasti ji bo xwendevanan van şaşitiyana girîng in. Eger van şaşitiyana ku yên we ne, ango yên çapxanê, bi kerema xwe çapa duduyan da van şaşitiyan serast bîkî. Na ku yên Dr.Nuri'ne wê çaxê disa ez dixwazim hûn van şaşitiyan serastkî.

Şaşitiya yekemin- Dr.Nuri dibê ku ocaxê Bamansûr l1 Pilemori gundê "Tahdi" û gundê Gersinonê aaye. Belê, l1 pilemorê kesên Bamansûr hene, ez bi xwe ji tev seyidên gundê me "Kûpîk" l1 wan bûme mêvan. "Koçek yan ji Qamber". Ew efsana ku ji bo Mansûr derxistîne û gotîne Mansûr diwan ajotîye, ew gunda, Moxîndiye. Moxîndi iro bi destê dijminan nav hatiye guhêrandin "Darikent". L1 dema qetliama Dersim da, serokê eşira Bamansûr Seyit Silêmanê kurê Seyit Bertêle l1 gundê Lodekan. Seyit Silêman û bavê min l1 hindirê

xaniyekê da û lî zîkê saleki da hatine dinê. Bavpirê mîn mirovê (coleg) yê man bûye. Heya roja iro jî qeyda mîn û malbata me lî gundê Lodekan e. Seyit Hesên kurê Seyit Sîlêman e û lî wi zemani da xort bûye. Ango ew bî xwe serokê eşirê nebûye, bavê wi Seyit Sîlêman serok bûye. Lî dû şerê Dersim da hukumeta Tirk malbata wan jî nefî kîr, şandin wilayetê Bursa, qeza Mûdanya, nehiya Tirilyeyê. Heya iro jî newiyê Seyit Sîlêman kurê Piro Cafer lî Tirilyê rûdinê û gelek jî mal û milkê wan heye. Cafer hîqûqvan bû, anga hakim.

Malbata wan lî dû efa 1946'an da dageriyan gundê xwe Lodekan. Dî wi zemani da ez neh (9) salî bûm û mîn û zarokên wan bî hevra dî dibîstana gundê Şilkê da dixwend. Seyit Sîlêman, ez bawerim 67 da çû heqîya xwe û kurê wi Seyit Husên bû serokê eşirê. Mammafi dî şerê Dersim da bavê Seyit Husên-Seyit Sîlêman- kurê xwe şandibû mala Seyit Alî Rîza ku bî Tirkan ra şer meke. Lê Seyit Alî Rîza ew sîktîr kîrîbû û şîva şandibû. Seyit Husên bî xwe van tîştan jî me ra got. Ew bî xwe jî dostê Îsmetê Ker û mitê bû. A. Taş ew baş daye naskîrîn.

Ango gotîna mîn, diwarê Bamanşûr lî Moxîndiyê ye, ne ku Pîlemoriyê; û serokê eşîra Bamansûran iro jî newiyê Seyit Bertêl in û lî Moxîndiyê ne.

A duwemin- Dr. Nuri nîvisandîye ku serokê eşîra Şadiyan Weli Xaki ye. Va jî şaşitîyek zîr mezîne. Weli Xaki kurê Mele Ūsuvê Hêmed, gundê Riçikê, serokê eşîra İzola ne. Serokê eşîra Şadiyan Resûl Axayê Oxîyê ye ne ku Weli Xaki. Mele Ūsuv nas û dostê dijminan

bû. Wi dî qetliama filan da (Ermenî) jî Tirkan ra pîr alikari kîrîbû. Jî bo wê alikariyê jî hukumeta Mîstê Kor gundekî filan nav Ertixan dabû Mele Ūsuv û navê kurê wi Weli jî, danibû Weli Xaki. Mîstê Pîncê û kor, bûbû mēvane wan û Heşîm Begê Paliyê. Ango gotîna mîn, Weli Xaki serokê eşîra İzola ne û meriyê xalê mîn e. Xalê mîn jî meriyê mala Hêmedena ne. Jê ra Ezîzê Qiyê Alê dîgotî. Pîraniyan jî, jê ra Ezîzê Ool dîgotî. Lewra destekî wi tune bû. Dinamî lî dest da teqiyabû. Ez bawerim Heval K. Burkay van tîştan baş dîzani. Zira Kemal qasî mîn lî nav Seyidan da nemaye ema ez bawerim lêgerînên wi pîr pîrîn.

Ez hêvidarim hûn jî bo çapa du- duyan van şaşitîyan serastkî.

Ez bî dîl û can xebatên we pîroz dîkîm, saxî û sîlametîya we dixwazim û jî we hemûyan ra sîlavên xwe yê şoreşgerî û kurdperwerî rêdîkîm.

Bîrayê we
Rîza Çolpan

Hevalê Rîza,

Berya her tîştî, em gelek spas dîkî ku xwendevanên me lî ser dîrok û berhemên kurdi xwe diêşînin û bî awakî rexnegurî lî van berhemên hûr dîbin.

Hevalê delal,

Te dî nama xwe da, lî gor xwe hînek "xetîyan" tesbît kîrîye û jî me pîrsê dîkî, gelo van xetîyan, xetîyên çapê ne yan yê Dr. N. Dersimî ne?

Bî rasti, dî derheqê rasti yan nerastiya van xetîyan da em nîkarî tîşkekî eseyî bêjîn, lewra dî destê me da agahdariyek tune. Lê, wek Weşanxana Roja Nû bersiva me ev e, ku "van xetîyan" ne yê çapê ne û pîrtûk wek orijînalîta xwe hatiye nîvisandin û çapkîrîn.

Disan jî, em gelek spas dîkî ku te dî vî wari da-bala me kîşand.

WEŞANÊN ROJA NÛ

DI PARLAMENTOYA DANIMARKAYÊ DA PIRSA KURDÎ

ELIXAN - Danimarka

Pışti êrişa dawiyê ya rejima faşist a Tirk bi-re ser erdê Kurdîstana Iraqê, li Kopenhagê gelek parti, rêxistin û gurûbên Kurdîstana Tirkîyê, Kurdîstana Iraqê û Îranê bi hevra daxuyaniyên protestoyê pêk anin. Pışti ku van protestoyên han dî gelek rojnaman da cih girt û deng da, Partiya Sosyalist ya Gel û Partiya Çepên Sosyalist, di roja 18.3.1987'an da pîrsa Kurdi bîrîn parlamentoyê, derbari vê pîrsê da jî Wezirê Derva pîrskîrîn û munaqêşe kîrîn.

Mebûsê Partiya Sosyalist a Gel Pelle Voigt û jî Partiya Çepên Sosyalist Albrechtsen, pêşiyê çend pîrs spartine Wezirê Derva Ellemann Jensen û dûra li ser bersivên wi ditnên xwe gotin û şirove kîrîn.

Pelle Voigt: Gelo Danimarka wê jî vir şunda mafên netewî yên Kurdên li Danimarkayê nas bike? Wek: Kurdên li vir dî kaxez û belgeyên resmi da wek Kurd bîn qeyidkîrîn; mafê perwerdegariyê bî zîmanê dê wê bête qebûlkîrîn?

Gelê Kurd, yek jî wan gelan e ku dî dirokê da, li ser wan delîlên nîvisandî yên herî kevin hene. Kurd xwediyê çand û zîmanekî hezar salî ne. Ew xwediyê wê qedera diroki ne ku welatê

wan li ser gola petrolê ye û xwediyê stratejiyê-ke gelekî girîng e. Jî ber vê yekê ye ku ev çend sal in ew dî navbera welatên Rojhîlata Navîn û hêzên super da bûye pîrsgirêk.

Kurdîstan, iro dî navbera çend welatan da hatiye parvekirin. Em dîzanin wekî Wezirê Danimarka heta niha nexwestine ku dî doza netewî ya gelê Kurd da angaje bîbîn.

Lî hember hemû hêvî û daxwaziyan me, Danimarka li dîji bombebaranên Tirkîyê li ser gundên Kurdan li Iraqê protesto nekîr. Em bî vî tiştî hayedar in. Lê iro li vir, bona Kurdên li Danimarkayê, dixwaze hebûna wan ya netewî û zîmanê wan binase û zordestiya netewî li ser wan rake yan na?

Wezirê Derva Ellemann Jensen: Berêz

Pelle Voigt du pîrs sparte min. Ya pêşin, li Danimarkayê qeyidkîrîna wana wek Kurd. Jî vê pîrsê ra bersiva min ev e: Em, li Danimarkayê kesan li gorî koka wan ya etnik qeyid nakîn. Pîrsa duwemin jî ev bû: Gelo zarokên Kurd li vir wê perwerdegariya zîmanê dê bigrî yan na? Ez zêde têkîli warê Wezirê Perwerdegariyê nebim, lê bî kurtî dîkarim bêjim: Dî derbari hêjandina (bî qîmetkîrîn) zîmanê vala da qanûn heye, ku

ji bo perwerdegariya bî zîmanê dê ji mecalê dîde. Ev tîşt ji bo kurdi ji derbaz dibe. Ev ji tê wê manê ku pêwîst e hin şertên qanûnî bî cih bîn û kêmasî navên 12 kesên dî kursê da qeyidkîrî bîn. Lê dî dibistanên geli da xwendîna zîmanê dê ji bo biyaniyan, ez we hewaleyî bersîva Wezîrê Perwerdegariyê, berêz Bernard Baungsgaard dîkîm ku roja 12'ê Kanûna Pêşîn 1986'an da, lî ser vê babetê bersîv dabû.

Pelle Voigt: Ez spasî wezîr dîkîm ji bo bersîva wî ya kurt û ne ewqas vekîrî. Dema Wezîr dibêje ku tu kes lî gor koka xwe ya etnikî nayê qeyidkîrî, gelo dîxwazê bêje ku dî praktîka Danîmarkayê da, daxwaza Kurdan ji bo ku dî cuzdan û kaxezên wan da - yên ku merciyên resmî dîdîme wan- dî şuna Tîrk, Îran, Iraq da Kurd. bê nîvisandî, ev tîşt ne mumkun e?

Ma Wezîr pê nîzane ku gelek ji wan mîhacîrên ku em wan wek Tîrk wesîf dîkîm, Kurd in, pîraniya wan tîrkî baş namî? Wezîr mîna ku xwe lî nezaniyê davêje, naxwazê rastiyê bîbine.

Jî bo zarokên kurdan, perwerdegariya zîmanê dê tenê perwerdegariya zîmanê tîrkî ye. Çîmkî lî Tîrkiyê, zîmanê Kurdan bî qanûna esasî hatiye qedexekîrî. Gelo Wezîr maqûl dibîne ku Danîmarka ji dî vê zordestiya netewî û dî vê tedayê da beşdar be? Jî bo çî, ma pêwîst e Danîmarka dî vê zordestiyê da beşdar be? Dibe ku meqamên Tîrk, yên ku xwendîna zîmanê Kurdi qedexe dîkîm û ji multeciyên Kurd ra mafê programa radyoyê naxwazî, lî Danîmarkayê zorê dîkîm?

Albrechtsen : Ez dîxwazîm ji Wezîr bîpîrsîm, gelo înkarkîrîna mîletê Kurd, dî rastiyê da nayê wê manê ku ev herweha tîkîlbûna îşên hundîrî yên Tîrkiyê ye û pîştgîriyê dîde Generalên Tîrk? Çîmkî ev pîştgîrî ye ji bo kîryarên generalan ku dîxwazî doza gelê Kurd bavêjin bî cilê, ji ber çavan dîr bîxîm. Madem lî ser pîrsa ku berêz Pelle Voigt gava dîn bahs kîr, bala hukûmetê hatiye kîşandî, dî vî wîrî da hukûmet dîxwazê çî bîke? Gelo hukûmet ji bo rawestandîna terora lî dîji gelê Kurd û lî dîji generalên Tîrk, dîxwazê gavên berbîçav bavêje?

Wezîrê Derva Ellemann Jensen: Ez tê nagîjim çîma berêz Pelle Voigt bersîva mînî vekîrî nabîne. Bî rastî ji bersîvekê dî ewqas vekîrî dibe. Berê pêwîst e ez dîsan bîne wan gotînen

xwe çîxêz bîkîm: Em, kesên lî gor koka wan ya etnikî qeyid namî. Eger berêz Pelle Voigt dîsan lî ser bîfîkîrê, ez bawer dîkîm wê rastiyê bîbine, eger em destpê bîkîm mîrovan lî gor koka wan ya etnikî qeyid bîkîm, wê çaxê hin perspektîvên nû û xeter wê peyda bîbîm. Loma ez hevî dîkîm ku ew dîsan lî ser vê pîrsê bêtîr bîfîkîrê. Herweha ez lî dîji wê qîseyê me ku Danîmarka ji dî zordestiya netewî da beşdar dibe. Lî ser îmkânên perwerdegariya zîmanê Kurdi, mîn dîr û dîrêj şîrove kîr.

Lî ser îddîa berêz Albrechtsen ji, ku dibêje em lî vîr tîkîlî îşê hundîrê welatekî dîn dibîm, ez dîxwazîm vî tîştî bêjîm: Ew sîyaseta naskîrî-nê ya ku em lî dî dîçîm -ku hukûmetên berîya me ji lî ser vê rêçê çûne-tenê lî ser bîngêhê nasîna dewletan e, û ji ber vê yekê ji, nasîna hîrge-lên etnikî û hukûmetan, ne babetê qîsekîrî-nê ye. Û berêz Albrechtsen pîştra bî gîştî behîsa pîrsîgîrêka kurdi dîke. Pêwîst e em ji berêz Albrechtsen ra bêjîm ku doza kurdi, pîrsîgîrêkeke gelekî tevlihev e. Lî wê navçê, car-caran çî bî destê Kurdan, çî ji lî dîji Kurdan gelek zulmet û xûn-xwarî hatiye kîrîm. Bêyî ku em lî navçê rêyeke çarelêkîrî-nê dîkte bîkîm, pêwîst e em çawa lî herderê wîsa ji lî vîr, bî rîya aşîtiyê çarelêkîrî-nê daxwaz bîkîm. Van demên dawiyê, bûyer û kîryarên ku hem ji aliyê Tîrkan va, hem ji aliyê Kurdan va dîqewîmîm, dîdîm xuyan ku pîrsîgîrêka kurdi çîqas tevlihev û bî hevîkîyan va tîji ye. Dîyar e ku ev yek, ji vê pîrsîgîrêkê ra, dîtîna hel-lekî bî awakî harmonîk, gelekî dîjwar û zehmet dîke.

Pelle Voigt: Pêwîst e ez îtiraf bîkîm ku dî-jayetî her dîçe fîretîr dibe. Qasî ku ez fam dîkîm, cedandîna tunekîrîna netewa Kurd, wê ne-yê protestokîrîm. Danîmarka heta lî ser cuzdan û kaxezên ku lî vîr dîdîm Kurdan ji, hebûna netewa Kurd yan ji tîştêkî wîsa nas nake. Herçend ew (Kurd) bî xwe dîxwazî ku dî cuzdanê wan da milliyeta wan bê nîvisandî û dîyarkîrî, lê belê lî ber bîryar û daxwaza Îranê, Tîrkiyê, Iraqê û welatên dîn stû tê xwarkîrî. Bî rastî tewrê wezîr dî derbarî xwendîna zîmanê dê da, hînekî ez eşandîm. Çîmkî em hemû ji pê dîzannî ku, her kê bîxwazê dîkare dî Dibîstanên Êvarê da, alîkariyê wergîre, heta dîkare zîmanê esperanto, ido yan ji valapyk ji bîxwîne. Em vê dîzarîm, lê pîrs ne ev e.

Tîştê ku em lî vîr dîxwazî bîjîm ew e ku, lî Danîmarkayê komeke mezin heye û dîxwazê dî

dîbistanên gel da bî zîmanê xwe yê dê dersê bigre, ne ku em wan mecbûrî xwendina zîmanên biyani bikin. Dema berê, jî sinorê Başûr gelek mihacir hatin Danîmarkayê, eger wê çaxê ew derbasi nav Swêd bîbûna û lî wir, qisekirîna zîmanê Elmani, bî zorê lî wan bîhata sipartin, ma wê dî cih da bûya? Ev herdu tişt jî mina hev in. Ev rewşa han hiç maqûl nine.

Albrechtsen: Pêwîst e ez îtiraf bikim ku ez

heyret mam lî ser bersiva Wezîr, ku min dî derbarî terorê da jî wî pîrs kiribû. Ez disan bîni çixêz bikim û bîpîrsim: Gelo em jî bersiva Wezîr wîsa fam bikim; weki êrişa hewayê ya ordiya Tirk ku bû sebebê kuştîna 800 kesên sîvil, ku pîraniya wan jî zarok bûn, tolgirtin tê qebûlkirin. Gelo Wezîr, jî ber ku ew pîrsgirêk ewqas tevlehev e -bî gotîna wî- loma naxwaze tewîr bigre û lî dîji vê bûyerê protestoya xwe diyar bike? Eger wîsa be, wê çaxê ew yek dîde xuyan ku Danîmarka bî wextê ra çiqas durû bûye.

Wezîrê Derva Ellemann Jensen: Ez

wê îfadeya berêz Voigt, ku dibêje em lî ber biryar û qerarên dereke stûyê xwe xwar dikim, paşda vedigerim. Danîmarka dî vî wî da temamen siyaseteke nasîrînê ya durust dajo, ku ew siyaset ya hukûmetên kevîn jî bû. Ez tîka dikim ku berêz Voigt hûrgîlî lî ser vê pîrsê bîfîkîrê û xeyal bike ka encama qeyîtkîrîna kesî lî gor koka wan ya etnik wê çawan be. Belkî jî bo xortekî wek Pelle Voigt ne mumkun e ku xwe-diyê zanîna dîroki be. Tenê çend salên beriya niha bîfîkîrê berêz Pelle Voigt? Ev pîrs heta bêjî cîddî ye. Lî gor Albrechtsen, ez pîştgîriyê dîdîme wê êrişa ku bûye sedemê kuştîna kesên sîvil. Ez dîxwazim bêjîm ku ew îddîa han lî der-vayî mantîqê ye. Pêşîyê ew gotîna xwe ducar bikim: Lî wir û lî herderê, pêwîst e em çarelê-kîrînên bî rîya aşîyê daxwaz bikin.

Diyar e ku welatê NATO'yê Danîmarka û hukûmeta Danîmarkayê ku pîştgîriya cuntayê dîke, mafên kurdan nas nake. Dî raya gîştî da û dî parlamentoyê da, lî dîji tewrê Danîmarkayê protestoyeke berbîçav bîlînd dibe. Lî hember pîrs û gazînên van herdu mebûsan, Wezîrê Derva bersivên revoke û sergîrtî dîde. Wezîr efendî kuştî û qetlîamên lî ser gelê Kurd ku jî sed-salan vîrda domdîkî, davêje pîştguhê xwe û serda jî derewan dîke. Lî gor vî hevalbendê cûnta Tirk, gelê Kurd jî qetlîam kîrîne. Wezîrê Dani-

markayê bî derewan û durûtiya xwe ku layîqî paşverû û zordestan e, dîxwaze reş û sîpî tevlehev bike û pîştgîriya ku Danîmarka dîde cûntayê jî ber çavan veşêre. Ew naxwaze curma lî dîji gelê Kurd eşkere be. Çîmkî dî vê curmê da pîr-hîrdîk para wan jî heye.

Lî ser mafê perwerdegariya zîmanê dê, Wezîr bersivîna dîde ku jî rastîyê û durustîyê gelekî dîr in. Ew dibêje ku kê bîxwaze dîkare bî zîmanê xwe ders bigre, lê wek ku mebûsên SF û VS jî bî bîra wezîr tînin, lî Danîmarkayê, jî komên herî mezin yek jî Kurd in, lê hukûmet naxwaze mafê xwendîna zîmanê kurdi dî dîbistanên gel da bête pejîrandî. Wezîr bî "camêriya" xwe rê nişan dîde û dibêje: "Eger 12 kes navê xwe bîdîn nîvisandî, dîkarîm dî dîbistanên êvarê da kursa zîman bigîrîm." Bona vê yekê hiç hewce nine Wezîr rê nişan bîde, yê ku bîxwazî dîkarîna zîmanê çîvîkan jî fêr bî. Çîma ew amadekîrîna mamosta û materiyalên xwendînê, wek hemû biyanîyên dî, jî kurdan ra jî hewce nabîne?

Nedayîna îmkaneke wîsa jî Kurdan ra û ne-nasîrîna hebûna wan ya netewî, ma nayê wê manê ku ew (hukûmeta Danîmarka) û rejîma despot ya Tîrkiyê dîkevîne seviyekê. Bêşik ew tewrê han jî bo rejîma faşîst pîştgîrî ye. Wezîr dibêje ku ew grûbên etnik nasnakî, ma gelo ew dîkare jî bo Filîstinayan jî eynî tiştan bêje? Gelo Wezîr çîma eynî vî tiştî jî Tamîllan ra nabêje.

Tewrê hukûmeta Danîmarkayê û Wezîr lî ser vê pîrsê, hîn berê jî kîfîş bûbû, dema ku KOM-KAR-Danîmarkayê û redaksiyona du radyoyên Kurdi yê lokal bî hevra jî bo weşana kurdi dî radyoya nawendî (merkezî) da muracaat kiribûn. Dî bersiva muracaatê da gotîbûn ku "jî ber sedemên aborî û siyasi" wê nîkarîbîm bî kurdi weşana radyoyê bikin.

Pêwîst e jî Wezîr bête pîrsî, gelo jî bo mîhacîrên dî û jî bo gelek zîmanên dî pere heye, çîma jî bo zîmanê kurdi ewçend feqîr dîbîm. Ê ew "sedema siyasi" çî ye?

Têgîhîştîna van gotînen Wezîr ne dijwar (zehmet) e. Çîmkî jî aliyekî va gerek e ew endamê NATO'yê Tîrkiyê bîparêze; lê tiştê herî girîng ku Wezîr dîxwaze hertîm bî bîra mebûsan bine, ew e ku, Danîmarka jî welatekî wek Gronland jî xwe ra kîriye kolonî ku ew welat gelekî fireh, bî heyiyan sererd û bînerd va gelekî dewlemend e.

Lê em bawer dikîm ku emê bî xebata xwe û bî alîkariya hêzên demokratîk yê Danîmarkî va, van mafên xwe bigîrîm û xebata me jî bo vî tiştî wê dom bike.

"PIŞTIGIRIYA VAN XULAMÊN DIJMIN MEKIN KU ZÊTIR XWINA WELATPARÊZAN NERIJININ !"

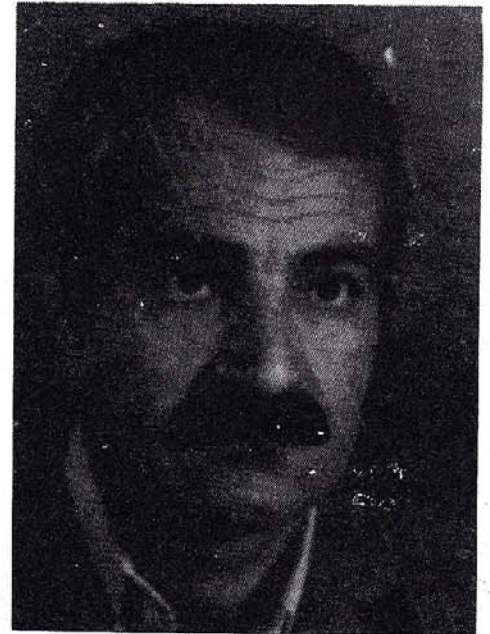
ELİ XOCE BI DESTÊ APOCIYAN HAT KUŞTIN

Piştî şehidbûna Eli Xoce (Remezan Adigüzel), di mala wi da destnivisek wi hate ditin ku wek name ji heval û hogirên xwe ra hiştî bû. Ew di vê namê da behsa jiyana û tekoşina xwe dike, her usa ji, weki his û texmin dike ku, dijmin û xulamên wi êriş binne ser.

Name dirêj e. Em, çend beşên wê bi kurti diweşînin:

"Wexta ez li lisê telebe bûm li Iraqê tevgera Barzani pêşta çû bû. Ez xorteki gelek dindar bûm. Lê agirê welatparêzi kete dilê min û wi agri heya iro bi xurti dimeşînim.

Di sala 1971 da, di dema cunta faşî da li Edenê hatim girtin û gelek teda û lêdan dit. Serokê polêz ji min xwest ku di nav xwendekaran da bo wan bixebitim û casûsiya wan bikim. Got, "eger tu vi kari biki emê li karxana Bossayê ji te ra kar bibinin". Wê demê betal bûm. Pîr caran du rojan da carê nan dixwar. Lê min ev pisi qebûl nekir. Bona ziktêriyê namûs û şerefa şoreşgeriyê fîda nekir. Û her usa ji, min ev yek xeber da hevalan.

RAMAZAN ADIGÜZEL

1.1.1950 - ...

Lî Bingolê di avakirina rêxistina mamosteyan da min ci girt. Bo hişyarkirin û rêzkirina sedan kes xebitim. Bo vê yekê ez ji wezîfê hatim dûrxistin û gelek caran ketim hepsê. Rojeki ez ji hepsê derketî bûm, lê berê çûm komela mamosteyan. Di wê rojê da faşist û polêzan êriş anîne ser komelê. Me berê wan da û zora wan bir. Bona vê yekê dişa hatim girtin û caran, bêyi ku mala xwe bibinim, dişa çûm hepsê.

Di hepsê da faşistan dixwest girtiyên din bikin dijminê me. Ji bo me digotin "evana kafirin, dê û bav nasnakin..". Min quran girt dest xwe û xwend. Û min ji wan ra got ku "divê merwên dindar ji welatparêz bin." Êdi bir û bawerîya wan guhari, guh nedan faşistan û bûn dostê me.

Di sala 1978 da Enstituya mamosteyiyê li Bingolê di dest faşistan da bû. Me şeş hevalê Riya Azadi tayina xwe derxiste wir û di demeki kurt da ew der ji faşistan paqij kir û kire qeleheke şoreşgeran.

Lî Bingolê faşistan sê caran ji min ra dafik danin ku min bikujin, min xwe jê xelas kir. Carrek ji bombe avêtine mala me.

Dema eskeriyê, bo hişyarkirina xebatkarên Kurd û Tirk xebitim. Lî leşkeriyê xebat û propaganda şoreşgeri gelek zor e. Lê me pêk ani. Lî Etimesgutê xortên Kurd û Tirk vê yekê baş dizanin.

Pışti hatina hukma faşi, sala 1980, lı Bingolê tevi hevalan ez ji derketim çiyê. Dı wê demê da gelek caran lı min geriyan. Rojeki bo kareki çûm bajêr û hatim girtin. 9 roj eza û tedayek mezin lı min kîrîn. Bı cop û bı feleqê lı min xıstın. Bı lingên xwasi lı ser şûşên şikesti meşandın. Elatrik dane laşê min. Lê min xwe ji mirinê ra hazır kîr. Got "sîrên xwe ji tevli xwe bîbim çêtir e". Min agirê azadiyê, şan û şerefa şoreşgeriyê lı erdê nexist. Ewana tu tişt ji devê min negirt. Mecbûr man niwuri ez berdâm.

Pışti berdanê, bı daxwaza Partiyê derbazi Kurdîstana Îranê bûm. Lı wê xebitandina gelek silahan hin bûm. Tevi şerê germ bûm. Tevi pêşmerge bı karên siyasi ji mijûl bûm. Min ji wan

insanan hezkîr û wan ji ji min. Lı Soma-Bradost, Enzel, Şino, Negedeh, Mehabat, Piranşar, Serdeşt gelek dost û heval naskîr. Gelek nav lı min kîrîn. Dıgotin "Melle Eli", "Eliyê Komunist", "Eliyê Şofor"... Lı Kurdîstana Îran sê salan mam.

Min dı kar da tim barê gran girte pışta xwe. Min xwest tim lı pêşiyê biçim. Dı karê şoreşgeri û rêxistinî da tucar dudilî û sistî nişan neda. Bo van tiştan pesna xwe nadim. Lê dıxwazim, pışti mirina min, heval dı vê rê da her bimeşin.

Heya iro destê min neket xwina welatparêzan. Ez diji şer û pevçûnan im dı nav welatparêzan da.

Çı heye ku, dı vê dawiyê da bendê Apociyan ketiye destê ajan prowakatoran. Sazûmana zordest a Tırkiyê dıxwaze Kurdan berde hevdu û xwin birije. Rojnamên Tırkiyê, ajansên dewletên imperyalî, radyoyên wek BBC nav û dengê Apociyan belav dîkîn, propagandeyeki mezin ji bo wan dîkîn. Dıxwazim tevgera netewî ya Kurd bîkîn geliyeki şaş û bixeniqin.

Şerê Apociyan bo kê ye? Bı vi awayi ji Kurdîstanê ra xızmet nabe. Ew dijminahiya şoreşgerên Kurd û Tırk dîkîn. Ew karê Euren û Ozal'e, ya monopolan e. PKK heya kengê xızmeta wan dîke?

Îro Apoci derxistine pêş me. Lê em naxwazim şerê wan bîkîn. Ew şer bı kêri dijminên gelê Kurd tê. Ez ne dıxwazim Apociyeki bıkujim û ne ji Apociyek min bıkuje. Em bo rızgariya Kurdîstanê û sosyalizmê şer dîkîn.

Lê Apoci bı pirani nezan in, wek miridê şexan in. Şêx çı dibêje baweriya xwe pê tinin. Serokên wan rêxistin û kesên şoreşger û welatparêz wek dijmin nişan dîdın û ew ji wusa bawer dîkîn.

Min gelek caran got û cardın dibêjim. Armanca me rızgarkirina welatê me ye. Eger bı destê xulameki dijmin bêm kuştın, yan ji yeki ji wan bıkujim, ji gelê Kurd daxwaza min ev e ku, rastiye tim bı camêri û bê westan eşkere bîke.

Pıştîgiriya van xulamên dijmin mekîn ku ew zêtir xwina welatparêzan nerijin!

- Bimre prowakatori!
- Bırakuji êdi bes e!
- Ki ku diji vê xirabiyê dernakeve ne welatparêz e!
- Eger xwina me birije, bila dijmin birijine!
- Diji kolonyalî, imperyalî û faşiyê yek bin!
- Ne teslimî şaşî û xeletîyan ne ji teslimî dijmin bin!
- Biji Kurdîstana azad û dêmokrat!

27'ê Adarê 1987
Remezane Adigûzel
(Eli Xoce)

Heval û
Dostên
Eli Xoce
Erkên Ser
Mîlên Xwe
Jı Bo Wi
Bı Camêri
Anin Cih

CIVINA STOKHOLMÊ

Hêzên welatparêz yên Kurd dî navbera xwe û çeta prowakatoriyê-Apociyan da divê xetek qalind bikişinin.

Bî cewata êrişên ajan-prowakator Apociyan û şehidkırına welatparêzê hêja Remezani, Partiya Sosyalist a Kurdistanê Tırkiyê dî 23'ê meha Gulanê da li Stokholmê cewinek pêkani. Dî cewinê da li gel hevê û dılxwazên PSKT ji her çar parçeyên Kurdistanê nûnerên parti û rêxistinên welatparêz, nûnerên hêzên pêşverû yên Tırkiyê û gelek kesên welatparêz beşdar bûn.

Dî cewinê da Sekreterê Gışti yê PSKT Kemal Burkay bî kurdî axaftinek kır. K. Burkay dî axaftina xwe da got ku: "Ew êrişên ku bî destê maşikên Apociyan li dervayi welat têne kırin bî taybeti li dîji teugera Kurd ya netewî û bî bî teyayî li phember pêşverû û demokratên Tırk û

Kurd prowakasyonêk e.

Van bûyerana bî kêri rejima faşî û kolonyalist a Tırk û hêzên kevnepereşt yên Rojava ku piştgiriya rejima faşî dîkin tê.

Vana dılxwazın bûyerê bî vi rengi zêde bibin û ji xwe ra bîkır sedemên tade û zordariyê li ser hêzên pêşverû yên Kurd û Tırk. Ji niha va hazırîya tedbirên weha dîkin.

Bî van kırinên Apociyan teugera Kurd dî platformên navnetewî da bê rûmet dibe...

Ew hezkırin û sempatiya ku ji gelê Kurd ra çê bûbû li dervayi welat, bî van kırinên Apociyan qels dibe "got.

Her weha bangê hêzên welatparêz, pêşverû kır ku xetekî qalind dî navbera xwe û çeta Apociyan ya prowakator da bikişinin.

Dî cewinê da axaftinek bî tırki hate kırin û nama Remezani ku beri murina xwe nwisibû hate pêşkêşkırin.

HÜSEYİN ALİ AKAGÜNDÜZ

BI DESTÊ APOCIYAN HAT KUŞTIN

DI VÎ ŞERÎ DA HER KÊSÊN KU DIKEVIN WÊ BIBIN SANCAX

Ji karkerên Kurdistanê û Tırkiyê ra,
Ji mirovên welatparêz û demokrat ra!

Dijmînên gelê Kurd disan xwin rêtin caneki dîm ji standim. Serokê komela me, şoreşgerêkî mêrxas fedakar û zana Hüseyin ALİ AKAGÜNDÜZ, li Parisê bî destê ajan-prowakatorêkî rejima kolonyalist-faşist, li orta rê, bî şaşegirê, ku piştra berdanê, hate şehidkırin.

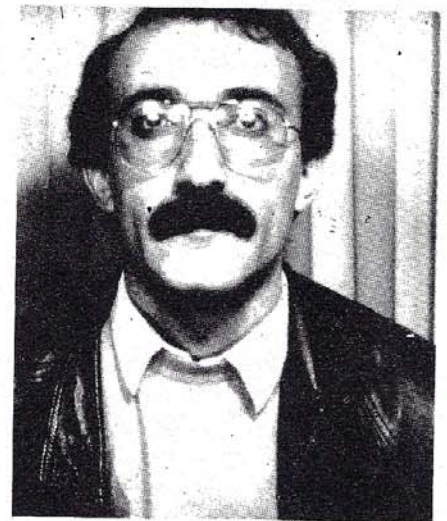
Hevrê Hüseyin dî sala 1960'i da li gundê Lodek, qeza Mazgirtê ya Dersimê hate dîmê. Ji malbateke xebatkar û ji 9 zarokên malê yê duwemin (2.) bû. Li Elezizê û Bingolê lise xwend. Piştra dî sala 1973'an da hate Fransayê cem bavê xwe ku li wir karker bû. Li Parisê, dî Universtê da dest bî xwendina ilmê ekonomiyê kır. Ji aliki va, wek xortekî çav-vekiri kete nav tekoşî-

na siyasi û li dervayi welat piştgiriya têkoşina rızgariya gelê xwe kır.

Li Fransayê, ji bo rêzkırina karkerên me bî fedakari xebati. Ji ber pırbûna van kar û xebata, ku pır wextê wi digirt, xwendina wi ya Universtê zehmet bû; wi ji terciha xwe kır, xwendin berda û xwe temamen da xebata şoreşger.

Hüseyin Ali, ji sala 1983'an şunda serokatiya Komela Karkerên Kurdistanê li Parisê (KOMKAR-Fransa) dîkir. Bî zaneyiya xwe ya bilind, bî baweriya şoreşgeri ya xurt, bî fedakari û jêhatbûna xwe, dî teugera rızgariya gelê Kurd da roleke gıran da ser milê xwe. Li Fransayê, ji bo ku doza kurdi bî dorhêlên pêşverû bide naskırin û li wi welati piştgiri û alikariyê ji gelê me ra bide bilindkırin, wi xebateki jêhati kır.

Dî sala 1985 meha Gulanê da li Pragê, wek

nûnereki DHKD beşdari ciwina rêxistinên ciwanan ya navnetewî bû, û disan wê salê di meha Tebaxê da tevi festivala 12. ya Ciwan û Xwendekarên Cihanê bû. Di herdu ciwanan da bi navê DHKD qise kir. Derd û pirsên ciwanên Kurd û gelê Kurd ani ziman.

Ev xebata wi ya giring û serfiraz, ne tenê di çavê rejîma kolonyalist-faşîst da lê herweha di çavê maşeyên wan, di çavê ajan-prowakatorên Apoci da ji bû kelem. Ew yek ji wan şoreşgeran bû di serî da wan ji qetilkariya xwe ra kirin he-def.

Çeta qetil-xûn, apociyên ku hevsarê wan di destê dijminên gelê Kurd da ye, gelek caran bi telefon yan bi awayên din, Huseyin û malbata wi tehdît kirin.

Ev şoreşgerê xort, hê ku dikaribû gelek salan keda xwe têke nav xebata rizgariya gelê me, roja 16'ê Heziranê saet 14,30'an da, piştî ku bi tenê ji komelê derket, qasî 500 metre ji wir dûr, li Bulvara Şato bi destê ajan prowakatoreki ji piştva bi xayîni hat gullekirin û şehîd ket. Bi guleyên qetilkar du jinên Fransîz ji hatin birindarkirin.

Li naverojê, li Parisê li orta suka qelebalix ev cinayeta qewimî, lê, qetilkar hin ji nehatiye girtin. Lê berpirsiyar ji aliyê me û aliyê raya giştî va tê zanin. Berpirsiyarê vê êrişê bêşeref disa çeta Apociyan e ku ev çend salin li welatên Ew-rûpayê êrişê dibîne ser komelan, agirdadaya dîkin, êrişê kesên şoreşger û welatparêz dîkin û wan dîkujin, birindar dîkin û vê xirabiyê ji xwe ra dîkin siyaseta bîngehî. Yê ku do E. Ata, Zulfû Gök, Çetin Güngör, Kürşat Timuroxlu, Bülent Yaman, Mustafa Tangüner, Resul, Mahmut Bilgili û gelekên mayin, û vê dema dawiyê ji şoreşgerê mêrxas Ramazan Adıgüzel kuştin, disan ev çete ye.

Lê helbet berpirsiyar ne tenê ew e. Berpirsiyarê esil yê vê pêla teror û cinayetê dewleta Tirk ya kolonyalist û faşîst e. Çeta Apociyan mehsûlê wan e. Li piştî perdê MÎT heye, rêxistinên bi navê "Daira Şerê Diji Terorê" heye.

Ajanên Diktatoriya Faşîst, di tevgera Apociyan da serê avê girtine û ketine nuqtayên kilit. Van du - sê salên dawiyê, "Timên diji Terorê" ku ji aliyê polêsên Elman va hatine terbiyekirin, bi dehan kes ji wan derbasi nav Apociyan bûne. Niha ew wek endamên "PKK" û "ERNK" dîxebitîn û karên xwe dîkin...

Geli welatparêzan,
Kesên demokrat,
Zehmetkêşên Kurd û Tirk!

Ne tenê rêxistina me KOMKAR, ne tenê ev yan ji ew şoreşger, rêxistin yan ji komeleyên

welatparêz û demokratik li dervayî welat hemû rêxistinên demokratik û multeciyan siyasî, di bin tehdîteke eşkere û di bin êriş û prowakasyonê da ne.

Êdi wextê ditina mezinbûn û ciddiyeta talûkê û li dîji wê, li gor wê tewr girtin hat û derbas ji dibê. Rejîma kolonyalist-faşîst, dixwaze muxalefeta demokratik bipelêxe û belavke. Armanca ew e. Ew, di vî işî da bi hukûmet û hêzên paşverû yê welatên Rojavayê va hevkarîyê dike. Ev êriş ji gelek aliyên va hatiye plankirin.

Ji ber vê yekê êriş û bûyer wê dom bikin. Eger pêşî lê neyê girtin, eger di vî wari da, di nabeyna hêzên şoreşger, demokratik yê Kurdistanê û Tirkîyê da hevkarî û xebateke muştêrek pêk neyê, ev plana prowakasyonê nayê pûçkirin. Eger pêşî lê neyê girtin tu kes nikare xwe ji hedefa wê dûr bixe.

Em, bang li hemû rêxistin û kesên welatparêz û demokrat dîkin ku li dîji vê prowakasyonê berpirsiyarîyê bigrin û li dîji êrişên dijmin û maşikên wan bi awayeki aktif tewrê xwe kifş bikin.

Tevgera Apoci ku ji roja derketina xwe heta niha, hemû rêxistinên şoreşger û welatparêz ji xwe ra dijmin nişan daye û êrişkirina ser wan kariye siyaseta esasî û dixwaze wan belav bike û ji ortê rake, eşkereye ku ew rêxistîneke paravan e di destê dijmin da. Ew çeteke qetil-xûn e ku bi navê welatparêzî vî işî dike... Li welat û li dervayî welat, ji destpêkê heta niha ew di vî işê qîlêr da tê xebitandin û ew bû haletek ji bo prowakasyonê li dîji gelê me û hêzên wi yê welatparêz.

Mirovên welatparêz û demokrat, PKK'ê baş nas bikin. Ew, milê dijmin yê pêncî ye. Ajan û prowakator wê idare dîkin.

Dijmin bi vê terorê, bi van êriş û cinayetên, dixwaze pêşî li xebata me bigre. Ew, çend salin ku ji xebatên KOMKAR'ê û hêzên din yê demokratik, gelekî acîz dibê û diqehire. Ew, dixwaze Newrozên, xebatên me yê kulturî yê din û bi gelê me ra piştgiriya bide sekinandin.

Lê bila dijmin û maşeyên wan zêde şa nebin. Ciyê Huseyin Ali wê vala nemîne. Şerê ji bo armanca ku wi di oxirê da serê xwe dani, wê nesekîne.

Em yek dîjin hezar tîn!

Yên ku di riya azadiyê da dikevin, ew nemirin; di vî şerî da ki bikeve wê bibe sancaqekî!

Bimre cunta faşîst û maşikên wi!

Şerê rizgariya gelê Kurd, wê heta serkevtinê here!

21.6.1987

KOMELA KARKERÊN KURDISTAN
LI FRANSA

ŞA'IR Û NÛSIRÎ KURD

SUWARE

Şa'ir, edib û nûsiri cuwane-
mergi Kurd kak SUWARE le sali
1952 (1940 mldi.) le şari Seqız
le Kurdîstani Îran hate Dunya.
Bawki Suware nawi Ehmed A-
xayi Elxani ye û le gundi Hema-
miyan deji.

Ehmed ŞERÎFÎ

Suware le sebk û rêbazi şî'r
xoyi le ser şewey GORAN (Eb-
dulla Goran) roli zor wane rêga-
êkida qedemi helgirt û renge
tenya kesêk bê ke le Kurdîstani
Îranda tuwani rêbazi şî'ri Goran
be başi bepêwe.

Suware her ne tenya şa'ir bû
belkû nûsir û romannîwis û nîm-
belkû nûsir û romannîwis û nîma-
işnamenûsêki gewreyi Kurd bû.

Çendın nîmaîşnamey wek:

- 1) KAWEYÎ ÇEKÛŞ WEŞÊN
- 2) LAS Û XEZAL
- 3) XALEÎ RÊBWAR

Û her weha katê ke le beşi
Kurdi Radyoyi Iranda kari de-
kurd bernamêki edebi be nawi
"Tapo û Bûmelel".

Berhem û şewenewar Suwa-
rey be kurdi û farisi nêzikey
1500 laperey le lay mîn heye.

Suware le temeni 34-35 salida
le şari Tahrân le 24.10.1354
(1976 mldi.) da mird.

Suware her tenya kurêki heye
be nawi Babek.

Suware le dewrani Şayida
nêziki 5 salan le ser kurdayeti
zindani bû.

XÊLÎ DIRO

Ê we kê n...? xêli diro

Gelê dem pîr le hera

Nîşte gêy şari be germe û dûkel

Pê m bilên ewê çikaren? çi kesin?

Ê we ey kîrmi kitêb, yari xari hoda

Be geroyi kaspekeri ke tarin

Cari kam gum bû eden wa be helpe û be deho...?

Ê we miratgiri kam cê lewrîn...?

Ê we haşargiri rû bendi ûşe

Bûki bîn taray sor

Xuwa neke bay bête wejmi Kuwistan

Laberê perde le ser balatan!

Derkewê her wekû jîn dûre-dûr

Ê we key şeri çiyân?

Ber demaw xori tûl ûgurgi gerin

Qaqire giyan heway ber piştên

Şore katê ke kujey xelfi dest

Zelkeiye korekatan, ewe zelin

Her be bayek degerên bê derbest

Kam be yan ber bû le bendi şewezeng?

Kame pêşkete pisi retan?

Êste wa girmey le kêwan berze

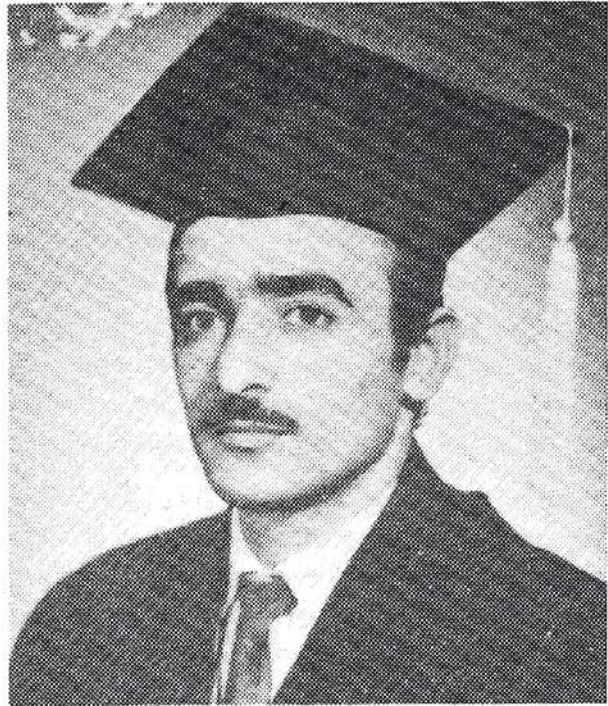
Mîş exate leşi bûme lerze

Êwen û êwen û lokey guwêtan

Besiyeti, besiyeti wa hat û wa çû

TO DÊRIYAMI

To dêriyami
Be rowanini dû çawi şini bêbint
Be xawênit be aramit
To dêriyami
Be şepoli lence û larit
Be tureiy carcart
Be şenge jini, be samit.
To deşti ewper ne diyari
Bo çul biri le pê kewt û
Tapoi şari.
To şorebi naw şorekatêki germi
Trawilkei tinwi diyar û ne diyari
Hiwai tinwi rêbuwari
To şorebi naw şorekatêki germi
Le ber nigai tasebari ewindara
Xo dapoşiw be lik û poi keziyei nermi.
Belam ey kij!
Ey çaw nerm
Ey xenceri o tolei tij
Emro min le xestexanem
Ne huşiyarim, ne le ser xo
Layeki birim lai genci
Be demi birin pêkeni
Be şorei wek polai leşi
Rêgai çekmei suri xowên û
Desti reşi basi teni
Layeki birişm lai to.
Na... ey henet wek mangaşew
Na... ey deriyai mendi çaw be xew

Giri ax bermede giyanim
Be nigai aşnai lê kujrawan memtasêne
Xom zamarim be xowêiy towanc
Mem kulêne û memtasêne
Melê xozya dezgiranim
Pale û pışti jiyanim
Bımerdaiye...
Belam emro
Ke her satê dili daiyê le Kurdistanana heleqirçê
Be her bombai sûtenerêk
Pêşmergeyek
Dari çakêk da eqirçê
Nem kutbaiye niwei birm lai toiye
Megiyi û melê dezgirant renceroiye
Be zareyi le zerde zize
Be arami ke şıweyi dilmendi to ye
Melê bes em govtugoye.
To lat waiye min nazanım.
Sıkalayi deldayi xoşe!?
Belam emro min beşêki Kurdistanım
Kiji sed bira kujrawi niştımanım
Taze masi tasebari desti tinuwt
Rêy niye bo deriyayi sinem
Hêndeyi xowa xoşewisti
Belam!
Min kijêki Kurdım
Ceheneme giri kinêm.

Payizi 1974

JI NAV EDEBİYATA KURDÎ YA KLASİKÎ

ELİ HERİRÎ

(1009 - 1010 – 1080)

Ji aliye hin edebiyatzanan va tê gotin weki helbestvanê kurdi yê heri pêşin Baba Tahir Hemedani ye. Hemedani bî zaravê hewremani helbest nîvisine. Lê li gor hin edebiyatzanan jî ew wek şaireki farisi tê jîmartin. Piştî Baba Tahir Hemedani, Eli Heriri tê ku Kurdnasê rûsi Aleksander Jaba wi wek şairê kurdi heri pêşin dîde zanin.

Eli Heriri dî sala 400'ê hicri (1009-1010) da li gundê Herirê hatiye dîne. Ev gund li hêla Hekariya (Colemerg) girêdayî Şemdinan e. Eli Heriri dî sala 470'ê hicri da li gundê xwe mîriye û li wir hatiye bîmaxkirin.

Li gor agahdariya kurdnasê Rûsi A. Jaba, bî navê "Şiir û Qesideyên Heriri" diwanekê wi heye. Lê ev diwan heta niha derneketiye meydanê.

Şiirên Eli Heriri heta niha dî hin pirtûk, rojname û kovaran da parekêde hatine weşandin.

Prof. Qanatê Kurdo dî "Tarixî Edebiyata Kurdi" da, agahdariyên li ser jiyana Eli Heriri û hin nîmûneyên helbestên wi pêşkêşî xwendevanan kiriye. Lê çawan ku mamosta Qanatê Kurdo jî dîde xwiyakirin, diroka edebiyata kurdi ya kevn hela hin baş zelal nebûye, hewceyî lêgerin û lêkolînê ye.

Mamosta Qanatê Kurdo, dî pirtûka xwe da navê kovar, pirtûk û kesên kî li ser Eli Heriri nîvisîne diyar kiriye. Em bawer dikin ku dî paşerojê da edebiyatzanên kurd wê bêtir bala xwe bîdînin ser edebiyata me ya kevn, lêkolînan çê bikin û wê baş derxin nav ronahiyê.

ÇEND HELBESTÊN ELI HERIRI

Bi halê eşq bexîl bûbûm
Her dem di dem zelîl dibûm,
Bê rêh û bê delîl dibûm
Her kes bi xemxwarî dîkin.

Hûn bar mekin xemên di zor,
Le hesreta vardên di sor
Çavê di rêş bisk tene dor,
E'niya bi nûr tarî dîkin.

E'niya bi nûr zilf tene ser,
Rengîn dibin şems û qemer,
Reşmar jî perdanê neder,
Li e're'ra yarî dîkin.

Hoş û e're'ra şimşa diket,
Teşmîn reva sebir û xîret,
Qahu medet, ahu medet
Çeşman çî xubarî dîkin.

Çavê li rojê bîne kom,
Came mey anî jî bom
E'mir kir lazim vexom,
Mestî jî min jarî dîkin.

Mest û şerab qendavê,
Êsîr û bendêt vê şevê
Ger vesfê yarê ez bibêm
Hûn terkî huşyarî dîkin.

(A.Sosin, Kurdische Samlingen 278-279).

*

• Xelqno, werin bibînin,
Çi husneke bi kemale,
Heyran ji dil bibînin,
Ji sene' zewal celale.

Sene' xwedê ku danî,
Sifhe ji nûrê danaye,
Enber li ser kêşaye,
Enber xet di xale.

Xalên di şibê enberî,
Dêm her wek qemerî,
Ez t'êr nabim ji munzerê,
Min naçit ji xeyalê.

Min get naçî ji birê
Zilfêr şibê herîrê,
Wê li ser be di mûnîrê,
Dagirt bûn helale.

Ebrû helala eyde,
Dêm her wek xurşîde,
Eblek şibê Nahîde,
Cibhet meha bi kemale.

Cibhet meha tevave,
Rû sor gula bi xunave,
Reyan hatne hindave,
Nesrînyan da û pale.

Nesrînyan çû wext beste,
Min nêrî pê hoste,
Eqlê min çû ji deste,
Heyran kirim der hale.

Heyran bûm ez ji dinê,
Sohtim ji dest evinê,
Ji xwe nakim hîvya jînê,
Li-m kêr bûn mah û sale.

Li-m kêr bûn mah û salan,
Metne ji lam û dalan,
Ji ber zehmet û eşkelan,
Ez t'êr dikim miqale.

*

Çavê min xûn jê dibarî,
Ji ber eblqêt xumarî,
Wekî ava di carî,
Bê wext û bê macale.

Gerden şûşa nebatê,
Lêvê şerbeta heyatê,
Ji hisna bit welatî,
Bi min cahî helale.

Methê di nazenînan
Û serê di xûn şîrinan,
Wekî dûr û yasînan
Ez her dikim emale.

Baxê ku sed bihar lê,
Bilbilê lalezar lê,
Ku sed gulê bi xar lê,
Bilbilî nala-nale.

Ji Hindê bînin taracî,
Ji Mermerî bînin xeracî,
Ji Romê bistînin bace,
Ji bo xemla şepale.

Dêma xalê di hûr lê,
Eyna zilfêr stûr lê,
Rû nîva guhê tûr lê,
Mehbûbe bê misale.

Hisna te ya hebîbe,
Dilekî min jê xerabe,
E'li tu bikî nesîbe,
Dest bidit wesale.

Hisna te ya dilxahe,
Dilber lebsî sîyahe,
Bi min kaa'be Ella,
Tewaf dikim her sale.

Ji Hind bînin talanî,
Bikin gilî sibhanî,
Ji bo çavê şa - siltanî,
Dema bêtin ser sale.

PIRSGIRÊKA KURDISTAN Û PÛÇBÛNA SIYASETA 60 SALÎ

"Bî navê Kurd milletek tune", "yên ku ji xwe ra dibên Kurd Tirkên çiyayî ne", "Kurdi ne zimanek e. Ew zaravayek e ku ji Erebi, Farisî û Tirkî pêkhatiye", gotinên weha piştî êlankirîna Komarê (cumhuriyetê) siyaseta burjuvaziya Tirk ya kolonyali ya li dij gelê Kurd bî kurtî dîde xuyakirin. Tabîi ye ku siyasetek weha bê te da û teror nikaribû bihata meşandin. Jixwe wi sa ji bû. Îqtidara kolonyali ya burjuvayê, ji roja ku hukim kiryê destê xwe virda di Kurdistanê da çerxek zulmê, ku hemû cûreyên insani û exlaqî ji çavan dûr dixine, dîde xebitandin. Rejîma nijadperest li hember gelê me qirkirinan, nefikirinan, êşkence, kûrkirina berhevdanên eşîrî û mesebî, asimilasyon û paşî zêdekirina belengazi yê bî kar anîne û vana şanoyên helandinê yên sereke ne.

Eşkere ye ku sazûmana Kemalist, bî vê siyasete xwe ji sazûmana Osmanî ji paşdatir dîma. Dî dema padişahiye da ji qirkirin, nefî û cûre-cûre texlidên zulmê hebû, lê xebitandina gotinên Kurd û Kurdistan ne qedexê bû. Kes ne digot ku "Kurd tune." Armanca ku di hate ajotin çî dibe bila bibe, bî hejmareke hindik be ji, dibistanên ku perwerdegariya kurdi dimeşandin hebûn. Cîwanên Kurd dikaribûn xebata pêşdabirina zîman û çanda xwe bikin û li gor vê xebatê dikaribûn xebata rêxistinî pêk binin. Mesela, di sala 1910'an da li Stenbolê bî navê "Kürt Neşr-i Maarif Cemiyeti" komelek hebû.

"Kesên ku meclisa me ji wan pêk tê ne tenê Tirk in, ne tenê Kurd, ne tenê Laz, ne tenê Çerkez in; lê bî mewcûdiyeta xwe beşeki (anasîrî) islam in."

Li aliyê din rêvebirên komarê, bî vê siyasete ku dajotin di eyni wextê da bî kiryarên xwe yên kevî ra ji diketin nakokiyê. Mîstefa Kemal, di sala 1920'i da di axaftina xwe ya vekirîna Meclisê da "Kesên ku meclisa me ji wan pêk tê ne tenê Tirk in, ne tenê Kurd, ne tenê Laz, ne tenê Çerkez in; lê bî tevayîya xwe beşeki islam in.." digot. Disa salek berya vê bûyerê 20'ê Çîriya Pêşîn 1919'an da di navbera M.Kemal, hevalên wî û berpirsiyarê hukumeta Stenbolê Salîh Paşa da Protokola Amasyayê hate imzekirin, Protokol ci dîda vi danêrî "ji bo ku pêşketîna Kurdan bî serbestî pêk bê mafên wan yên mijadî û sosyal wek xwe hate qebûlkirin.."

Lê piştî ku şer kuta bû û dewleta Tirk ya nû xwe li ser piyên xwe ragirt, hemû van soz û bextan ji alî kolonyalîstan va hate ji birkirin. Êdî dor hatibû ser inkarkirina Kurdan û bî qirkirinê, nefiyê fetisandina daxwazên wan. Rêvebirên Tirk ji bo serfiraziya siyasete xwe ya domkirî rastiyên dirokê avêtin qerexeki û dest bî çêkirîna ditinên dirokê yên derewin kirin. Dî bî navê xebatên îlmî da ji bo îlm gelek rûreşî û dek-

ZORDESTI

Dî nav 60 salan da siyaseta hukumetên Komara Tırkiyê lî dji gelê Kurd: Zulma cendirme û komando, paşdahiştin û talan bû. İro jî zulma wan ra sinor tune ye.

SERHILDAN

Gelê Kurd gelek caran lî ber zulmê rabû jî bo azadiyê şer kir. Lî jor ditemek jî şerê Şêx Seid.

dolav hatin raxistin. Dî dema hevpeyvina Lozanê da serokê nûnerên Tırkan İsmet İnönü, veşartina netewebûna Kurdan bîla lî wir bîmine, paşpêki, bal dîkşine ser netewa Kurd; "Hukumeta MMMT bî qasi ya Tırkan e ewqas ji hukumeta Kurdan e.." û pêwistiya vê gotinê dibine. İnönü hinek dî ji pêşda dîçe "Wek nijada Kurd nijadeki bîlîndin.." ji xebitandina vê peyvê ji paş namine. Dî wê demê da dî MMMT da bî qasi 73 mebûsên Kurd hebûn û wana bî navê "Koma Kurdistan" grûbek pêkanibûn.

"Em lî welatê heri azad ku navê wi Tırkiye ye dijîn, mebûsê we ji dilê safî ji bo pêşkêşkirina baweriyên xwe şert û zurûfek ji viya çêtir nîkaribû bîdita. Jî ber vê yekê ez ê yê dilê xwe veneşêrim. Tırk, yekane efendiyê vi welati, yekane xwediyê wi ne. Yê ku ne ji nijada saf Tırk bîn dî vi welati da tenê mafeki wan heye: Mafê xulamtiyê, mafê kolebûnê. Bîla dost û dijmin û hetta çiya vê rastiye weha zanibin."

Ew İsmet Paşayê ku dî Lozanê da behsa biratiya Kurd û Tırkan dîkir û dîgot "wek nijada Kurd nijadeki bîlîndin", dî sala 1930 da dî vekirina riya hesin ya Siwasê da dî xeberdana xwe da "dî vi welati da tenê netewa Tırk xwedî mafê daxwazên etnik û nijadî ye. Weki dî mafê tu kesi tune.." dîgot ev neql. Dî eyîni salê da Wezirê Dadi Mahmut Esad Bozkurt ji vi siyaseta ku Nazizm ji pê heyrimayi dîma weha dîani ser zîman: "Em lî welatê heri azad ku navê wi Tırkiye ye dijîn, mebûsê we ji dilê safî ji bo pêşkêşkirina baweriyên xwe şert û zurûfek ji viya çêtir nîkaribû bîdita. Jî ber vê yekê ez ê yê dilê xwe veneşêrim. Tırk, yekane efendiyê vi welati, yekane xwediyê wi ne. Yê ku ne ji nijada saf Tırk bîn dî vi welati da tenê mafeki wan heye: Mafê xulamtiyê, mafê kolebûnê. Bîla dost û dijmin û hetta çiya vê rastiye weha zanibin."

Bê şik tîgîhiştina vê siyaseta kolonyalîstan mumkun e. Çînen serdest, ji bo domandina sazûmanên xwe gava hewce be tîm dest davêjin vê rêyê. Lê lî Tırkiyê wîsa propagandayek şovenî û nijadperestî hate bakirin ku derdorên pêşverû, demokrat xwe ji tesira viya, ji beşdarbûna koroya bûrjûvaziyê xîlas nekîrin. Ango dî derheqa pîrsgrêka netewa Kurd da ne tenê rê-

vebirên Komarê, ronakbirên Tırk jî, ji Osmanîyan û Ewliya Çelebi jî ku berya çend sedsal berê jiyaye, paşdatir man. Vana (ronakbirên Tırk) bêyi ku lî sedeman mîzekîn, hemû berxwedanên Kurd "entrikayên ku ji derva dîzên", "serhildanên kevneperest" dîdîtin û dî sefê kesên ku weha dîgotin da ci girtin. Wana ne guh dan kiryarên windakirina dîrok û çandeki ne ji qirkirina sedhezaran mîrov û nefikîrîmê..

Perde Vedîbe

Dî van rojên dawî da, tevi ku zulm û tedaya piştî 12 İlonê dom dîke em dîbinin ku derheqa pîrsa Kurdan da munaqeseyek gur dîbe. Ew kesên ku heta do jî tîrsa, peyvê Kurd nedîdan ser zarê xwe jî bo inkarkirina Kurdan dîpîrîptin, iro jî em dîbinin ku dest bî guhartina zarê xwe kirîne. Demirel, "Dî vê navberê da bêjîm: Tabîi ye ku lî wi alî sinorê Tırkiye me mîrovên ku Kurdi dîaxîfîn, dijîn hene.." dîbêje. Ecevitê ku berya herkesi bazîrganiya demokrasiyê dîke lî Norveçê bersiva pîrsek karkeran weha dîde: "Ez jî dî wê dîtinê da me û lî dijîm ku lî gor hînekan lî Tırkiyê Kurd, Erebb tune, tenê Tırk heye.." Serokê Qurmaya Gîştî Necdet Urag jî Ecevit jî bê-tîr "mîrxasî" nîşan dîde û aliyê "Bûyerên Guneydoux (Kurdîstan N.W) yê etnik" qebûl dîke.

".....Tırkiye, İnan û Iraq jîxwe jî ber peymanê CENTO'yê dostê hev bûn, planên şirik çêkiribûn ku dî destpêka damezrandina dewleteke Kurd da wê dewletê bî tevgerek karbîdestî jî oholê hîlinin.."

Qumandarê kevin yê Edenê yê İdara Urî Kor-jeneral Bîlûgîray: "Babeta ku esîl dîxwazîm lî serê bîaxîfîm ew e, ku pêşdabîrîna mecala ku mîrov jîrtîr û zanatîr nîzkayî bî vî pîrsgrêkê xe, bî zanebûn û munaqeseya bandorên ku pîrsgrêka peyvê dîkîm, dîbe. Bê şik bî şertê ku parastîna dewletê nekeve xeterê. Dî eslê xwe da van tîştan, bî salan bî awakî fireh dî mercên eskerî û sîvîl da hatîne xeberdan û munaqesekîrîn, lê ew lî pişt deriyên gîrtî û ewraqên arşivan da mane. Lê ev pîrsgrêk bî nedîtinê û veşartîne nayên windakîrîn" dîbêje. Dîsa walîyê kevin yê Mîrdîne û zîlamê MÎT'ê Ergun Gökdeniz derheqa pîrsgrêka Kurd da lî gor xwe şîrovekirîne û tehlîlan dîke. Albayek teqawutbûyî, rastiyekek ku bî salan jî alî rêxistinên Kurd va tî gotîm itî-

raf dîke û van tîştan dibêje: "...Jî ber vê yekê Tîrkiye, Îran û Iraq jixwe jî ber peymanê CENTO'yê dostê hev bûn, planên şirik çêkirin ku di destpêka damezrandina dewletê Kurd da wê dewletê bi tevgerê karbidestî jî holê hilînin. Jî ber vê yekê bi van rêxistinên ra pêwendî danin bi heysiyeta dewleta Tîrk nakeve." Rojnamevanê Tîrk M. Ali Birand bi awakî eşkere "îro li hember me 'pirseke Kurd' heye" dibêje û dîwîsîne. Di weşanên bûrjûvaziyê da hinek nivîskarên din jî di vê hundavê da ditîmên xwe didin xuyakirin. Niha hinek kovarên pêşverû jî ku hêj jiyana xwe didominin jî bo pêşandina êşkence û tedayên Kurdistanê, jî alîkî din va nêzkayî bi vê pîrsê dixin û bi vê hawê kar û xebateke hêja dikin.

Baş e vana hemû çî ne? Munaqêşeyên han xwe dispêre kîjan sedeman? Bandora ku li siyasethanên bûrjûva yê qeşmer, serda jî li generalên nijadperest, li zîlamên MÎT'ê dîke çî ne û derheqê hebûna Kurdan da jî qerex va yan jî rast-rast çima zor digihîje wan? Li kîjan çiyayî gur mîr ku li dorhêla bûrjûvaziyê gotîmên "qebûlkirina rastîyan", "meyilkirina çarelêkirinên aqilmendî" têne kirin.

Eşkere ye ku ev yek, berya her tîştî bi qonaxa ku tekoşîna gelê me ya rîzgariya netewî gihayê gurêdayî ye. Wek tê zanîn bi taybetî piştî sala 1970 tevgera welatparêz ya Kurd hewl da û bi awakî gurr kete nav kar û barê rêxistinî û propagandayê. Jî ber vê yekê piştî êlankirina Komara Tîrkiyê diwarê derewan yê ku jî alî bûrjûvaziyê va hatibû lêkirin hejîya, terkên ku nayên pinekirin têda vebûn. Rîya zanistiyê û bir û baweriyên welatperwerî ne tenê di nav gelê Kurd da, her wîsa di nav gelê Tîrk da jî bi fîrehi belav bû û hate munaqêşekirin. Heta wê rojê bi tesîra propagandeya nijadperest-şoven gelek kesên ku vê babetê wek tabû qebûl dikirin dest bi ditîna rastîyan û fîkirandina wan kirin.

Jî ber vê yekê ye ku cuntaya faşî di 12'ê Îlonê da iqtidar girt destê xwe, berê tirê tûj rûbarî gelê Kurd û rêxistinên wî yê welatparêz kir. Cunta, hesaban dikir ku goya bi xwinê û terore gelê Kurd bitevizanda, daxwaziyên wan yê rîzgariyê pûç bikira. Lê pêşketin qet jî wek ku wan dixwest ne bû. Gerçî di vê demê da gelê Kurd janên mezî hemêz kir, hêj jî hemêz dîke. Rêxistinên welatparêz yê Kurdistanî tîkçûnên gran ditî. Lê tekoşîna nesekîni, tevgera netewî. Lewra hêzên welatparêz di nav tekoşîna gelê me da reh berdabûn û jî wê derê hilqetandin û avêtina wan ne mumkun bû. Di plana nav-

netewî da jî tevgera Kurd disa di vê demê da xwe gihand qonaxên wîsa ku xewa kolonyalistan dîrevandin. Îro êdî kolonyalist herî kê derê bila herî, li hember wan pîrsgirêkeke Kurd heye. Ew fikrên pûç ku xwe dispêrin inkariya gelê Kurd jî xwediyê xwe hinek din jî sosret dikin û bi kêrî tîştêki nayên. Bi pîrsgirêka Kurd mijûliya wan eşkere neyê ditî jî, dostên bûrjûvaziyê yê herî nêz jî pişt deriyên girtî da dîkevîm tewreki cûda, li dijî siyaseta fermî ya ku tê ajotin pîr yan jî hundîk dertên.

Herweha di demên dawî da, sedema munaqêşeyên ku di nava gel da geş bûne û zor dîde dorhêlên cûda yê bûrjûvaziyê, ku ditîmên xwe beyan dikin, ev e.

Armanca ku di munaqêşeyan da tê ajotin çî ye?

Bê şik di plana legalîtê da derheqê pîrsgirêka Kurdan da munaqêşeya ku tê ajotin mîrov nîkare bispêre sedemek tenê. Li gor ku li Tîrkiyê bîngehek civakî ya çînayeti heye û van çîn û tebeqeyên cihê bi ditî û fikrên cûda li pîrsan mêze dikin, divê mîrov vê yekê tabî bîbine. Gava bi vê hawê lê bê mêzêkirin eşkere ye ku hinek jê li tîda û terora ku li Kurdistanê tî domkirin tewreki rexnegirî nîşan didin û bi reneki demokrasî û heqên mîrovî da nêzkayî bi pîrsê dixin. Disa hinek jî wana hebûna gelê Kurd jî wek rastîyek qebûl dikin, pîr yan hundîk wî tînin ser zîman. Lê jî bo qîsmek din, bi taybetî di dorhêlên bûrjûva da armanca pişt, "dengên ku bilind dibin" cûda ye.

Wek li jor hate xuyakirin, bûrjûvaziya kolonyalist, berya her tîştî reziliya domkirina siyaseta inkarî li hember gelê me, dibîne ku çawa wî li hundîr û der dîke rewşek sosret. Yê giringtir jî di refên wî da, hejmara kesên ku li dijî siyaseta çûkdeve dertên û dibînin ku mîrov bi vê hawê nagihê ciki, roj bi roj zêde dibe. Û ev rewş siyaseta fermî ya ku heta îro hatiye domandin pûç dîke û wan mecbûrê şîrovekirinên cihê dîke, rastîyên ku bi salan nedane ser zarê xwe dîde îtiraf kirin.

Bê guman qebûlkirina hebûna gelê Kurd jî bo bûrjûvaziya kolonyalist gaveke paş e. Ev, di serî da bi cehd û rîka hêzên gelê me yê welatparêz e ku ideolojiya Kemalîst pûç kirîye û jî alî bûrjûvaziyê bi xwe êlankirina rîzîna vê ideolojiyê ye. Evya bûyera tîkçûnek eşkere ye.

Li alî din ev gavê paş ku jî alî dorhêlên bûrjûva va tê avêtin qey wê di siyaseta jî holêrakî-

rına gelê Kurd da bibe sedemê guhartnek bin-gehin? Helbet nabe. Ziddê wi, wê planên nûtr û xayintir saz bîkî û heta jî destê wan bê jî wê berê gel jî pîrsgrêkan biguhêzî û bî vi awayî armancên xwe bajon. Tîştên ku pêkanîna wî tê xwestin, eger bibe belkî hinek gotmên kevin bê terikandin.

Jî ber vê yekê divê mirov li hember manevrayên dijmin şiyar be û vatîniya nişandana rastiyan bî gelê me sist neke.

Lî ali dîm divê mirov ceħda pêşverû û demokratên Tirk yê dî vi wari da jî yê dîm veqetîne. Em, dîzanî yê ku gelê Kurd dî bin tedayê da dihêle, zordestî û kedxwari dîke ne gelê Tirk e. Û em, jî berê va dibêjin ku herdu gel dîkarî dî şertên aşîti da lî kêleka hev bîjin. Lê kes nîkare vê rastiye bavêje pişt guhan ku ev tîşt her bî hoyên wekhevî mumkun e.

Wek ku me dî şaxên ewil yê nîvisê da jî da xuyakîrî demokratên Tirk dî dema bori da derheqê pîrsgrêka netewa Kurd da imtihanek baş nedan, iro jî ev qelsî dî dereceke mezîna da dajo. Qet nebe jî niha pêva eger ew xwe jî bin bandora şovenîzmê xilaskî, ne bî çavên kolonyalistan bî çavêki demokratî lî tekoşîna rîzgariya gelê Kurd binhêrî em ê bî viya kêfxweş bî-

bin. Ev tewrê hanê tenê bî kêrî gelê Kurd nayê, dî eyîni wextê da bî kêrî gelê Tirk, ku ew jî dî bin tedayê da ne, tê. Em tum dibêjin lê em carek dîm jî du car bîkî: Tekoşîna demokrasîyê yekpare ye; parastnek yek ali û neditîna aliyê dîm mirov naghîne cîkî û bibê nebê bedêlek vê tekoşîne heye. Heta ev bedêl neyê dayî tu kes nîkare bigihê mafên demokratî û azadiyê. Azadî jî ali dijminan va wek şabaşekê nayê pêşkêşkirî. Eger xeteke rast neyê girtî û jî acîzkîrîna "dorhêlên hessas" bête tîrsandî, dî demên duwerojê da jî gava bî pipîkek hemû maf û azadî jî holê bê rakîrî mirov nîkare pêşiyê bigre. Wek 12'ê Îlonê. Heta lî Tirkîyê siyaseta zulma netewî bajo, divê mirov vê rastiye navêje pişt guhê xwe ku gelê Tirk jî wê ne azad be. Yê ku doza Tirkên nîzanîm kêderê bîkî, lî hember dewleta xwe û qîrkîrîna neteweyêke mezîna û gelên dîm bêdeng bîmînin, êşkere ye ku kes bawerîya xwe bî dilsoziya wana nayne. Ew bî van kîryarên xwe zîrar dîgîhînin tekoşîna demokrasîyê. Roj, ew roje ku hemû hêzên demokrasîyê, parêzkarên mafê bingehî û azadîyan lî dij zordestîya faşî hêzên xwe bigîhînin hev, refên xwe qewî bîkî. Û tekoşîna her bî vê hawê dîkare bî serkeve.

ÇEND NÛÇE JI KURDISTAN

Jî roja ku cunta faşî hatiye ser hukîm heta iro, barbarî û bêşereftîya wî jî despotîzma Çar jî, Musoloni û Hitler jî derbas kîriye. Dijmin bî hovîtiyek neditî, bî ordîya xwe ya rêzkîrî, bî ajan û prowakatorên xwe êrişî gelê me yê destvala û bê parastîna dîke. Girtî, kuştî, êşkence û zîndan têr nake, serda jî bî darê zorê jî gundiyên Kurd "parêzkarên gund" pêk tîne û bî vi hawê dî navbera insanên me da dijminatîyê kûr dîke, eşîran tîne hember hev û insanên me bî hev dîde kuştî; dî bin navê operasyona "terorîstan" da jî xeynî parêzkarên gund, gundiyên dîm jî dîdîm pêşîya xwe û wan dîkîm mertal jî kuştîne ra; bî zorê dîkevî malê xelkê xwarî-vexwarî çî hebe paqî dîkî û serda jî çandîniyê qedexe dîkî. Lî kuderê nijadperest, zalîm û ruşwetxwerek hebe, wana dîşînin Kurdistanê, fermandarî dîkî destê wan Van rezîlan ku xwîna wan nake pênc pere, lî hember gelê me yê destvala û bê parastîna, dî bin siya cunta faşî û piştîgîriya wî da dezge û qanûnê kêfî saz dîkî. Bî kurtî iro dî Kurdistanê da jendîrme, polêz, ajan û hwd. lî gor kêfa xwe çî rezîlî bêjî dîkî. Jî 12 Îlonê

û da kêrî Kurd heye ku êşkence, girtî û tîdî neditîbe.

Muslim Yaxmûr wek mertal dîdîm pêşîya xwe û dîkujî

Muslim xortekî 20 salî ye. Piştî mirîna bavê wî aborîya malê dîkeve stûyê wî. Ew roj lî ser xwarîna nivro ne, gurme-gurm bî derî dîkeve û bî vekîrîna derî ra 15-20 jendîrme dîkevî hun-dîr û malê ser û bin dîkî. Piştî gerîna malê, fermandarê qereqola Hozatê Orhan Keskin, Muslim û apê wî Ozgur dîdîde pêşîya xwe û bî darê zorê wan dîbe operasyonê. Piştî ku jî gund dertên qedere saetek rê dîmeşî. Dî tan-geke çîya da rasti çend kesan tîne û dî navbera wan û çendîrman da şer çêdîbe. Şer bî qasî 10-15 deqge dajo û wan kesan demekî wînda dî-bî. Ser vê yekê Astubay Orhan Keskin bî zore Muslim û apê wî dîde pêşîya xwe û wan dîke mertal. Her çîqas Muslim û apê wî dibên "em bê çek in, sûceki me jî tune. Em ê bî kuştî",

gotinên wan pere nakin û bî darê zore akevin pêşiya jendırman. Demek şunda car dın rasti wan kesan dıbin û gullebaranek dest pê dıke. Muslim û apê wi dı navbera du agirana da dımının. Demek şunda ji wan kesana keçıkek teslimbûna xwe diyar dıke, lê ast. Orhan fermana gullekırınê dıde û guh nade teslimbûna keçıke. Keçık hema wê gavê kuştın û pêra ji Muslim û apê wi tên gullebarankırın. Apê Muslim bî çı kul û hali xwe davê rexê jendırmeki û Muslim ji xwe davê çem, lê Ast. Orhan ji 15-20 gav dır va Muslim û apê wi dıde ber gulla. Apê Muslim ji çımê xwe birındar dıbe, Muslim ji hema li wê derê can dıde.

Ev bûyer di radyoya Tırkan da weha hate êlankırın: " Muslim Yaxmür ji ali 'teroristan' hate kuştın". Lê rasti ne ev e. Muslim bî destê Orhan Keskin hate kuştın. Apê Muslim rastiya vê bûyerê dı kovara İkbine Dogru da eşkere kır.

" Ji qereqolê gulle beri me dan "

Hediye, Qedriye, Fadime, Emine û Nadire li ber kaniyê ketine suhbete. Kani bî qasi 200 m. ji qereqolê dır e. Nişkava dengê silahan tê bıhistın û bı dengê silahan suhbete ser kaniyê dıbe şın û ava kaniyê ji xwına Nadire û Hediye sor dıbe.

Ev bûyer li Dersimê li nehiya Tuluk (sutluce) çê dıbe. Hemû qizên ser kaniyê ji, kesên li wê derdorê ji dıbinın ku jendırme bı qesti û kêfi nişana koma qızan dıgrın û gullebaran dıkın. Ew roj 1'ê Gulanê bûye!

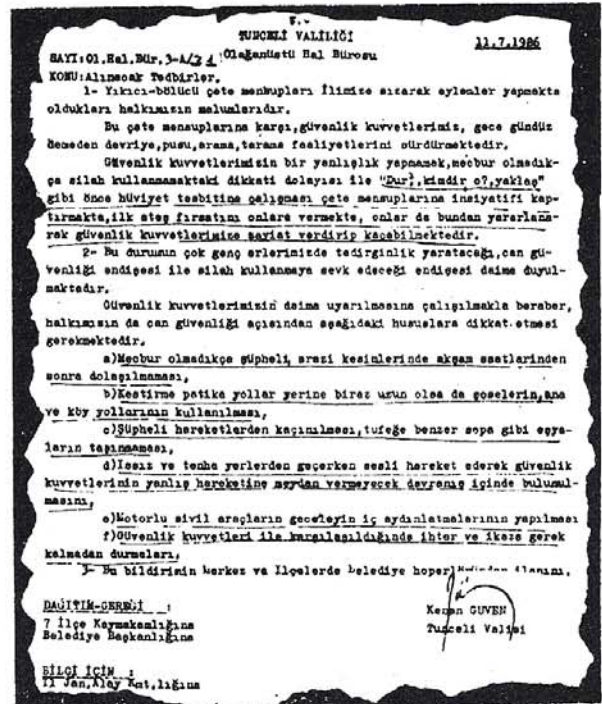
Pışti vê bûyerê astatsubay Rafet Barış dıbe "qeza bû". Waliyê Dersimê ji weha dıbêje, "dı nobedariyê da nişkava silah bı xwe diteqe û ev qeza çêdıbe."

Eşkere ye ku êdi nikarın vê sücê bıkın stüyê kesi, ica navê "qeza" lê datının. Nadire ji rojnamevanan ra weha dıbêje, "ji qereqolê gulle beri me dan û bı qesti berdan". Gundıyekı weha dıbêje, "kêfi berdan". Rasti ji ew e ku him bı kêfi him ji bı qesti berdane.

Waliyê nijadperest dı bin navê "parastına gel" da riya jıyanê dıbre

Wali Kenan Güven dı mıntıqa Dersimê da şer êlan kırıye û gelê Kurd ji dıjın dıbine. Ji ber vê yekê çı barbari û bê şerefi hebe ji aliyê waliyê nijadperest va tê cerıbandın û kırın. Gelê Dersimê ji ali parastınê va dı xeterek mezın da ye û riya jıyanê li wan qedexe bûye. Wali dı 11.7.1986'an da fermaneki dıde û daxuyaniya

fermanê dı hoperlorên Dersim û qezayên wi da tê xwendın. Lı gor "fermanê":

"Gere êvaran kes ji mala xwe derneyê û li zeviyan negere", "gere kes li holê ji negere (çı bı roj çı bı şev)", "rêyên kurtebur nexebitine", "dı rêveçünê da ne bédeng bın", "gava rasti mifrezê (jendırme) bên bêyi ku bal bê kışandın bisekının, li der û dora xwe mêze nekın", "dı destên xwe da dar yan ji tıştên ku dırüvê tıfıngê pê dıkeve negerının" û wd....

Li gundê Guzelgozê barbari

Dı 9'ê Nisanê (1987) da leşkerê ordiya faşî dıgre ser gundê Guzelgozê (Mêrdin), gund ser û bın dıkın û 12 kes dıgrın dıbin, Du roj ser hevv li van 12 kesan êşkence tê kırın. Pışti du rojan car dın davên ser gund jin, mêr, zarok hemû gundiyan li meydana gund dıwının û hemûyan ji êşkencê derbas dıkın. Zılameki tazi dıkın û bı darê zorê bı jınan dıdın temaşekırın. Ji bılı vana li zarokan ji êşkence dıkın, elektrik dıdın devê zarokan heta ku xwin vedıreşın.

Fermandarê leşkeran Aytekin İçmez bûye. İddıaya vi nijadperesti ji ev e, "gundi xwarın dıdın teroristan". Ev bûyer dı rojnamên burjuvaziye da ji eşkere bû û heyetek ji SHP'ê hate vi gundi ji bo lêkolandına vê bûyerê. Lı gor lêkolına SHP'yê, ne tenê li vê gundê, li gundên Ermûn, Binkelp, Pepar, Hermiş û hemû gundên dorhêlê ev eşkenca cıvati tê kırın, tê bı karanın.

LECA DENG BÊJ KEREM
Û DENG BÊJ XANÊ

Xanê, mala wê li Sîbhana jêrin, qîza Bekîrê Aqo bû. Ez ji çûm wîra cîmaet tîji bû, mîn dîstîra. Mîn nihêri kaleki pişt sobê rabû go: "Xorto!" Mîn go: "Çi ye?" Go: "Helala xwedê li mîn heram be, qîzeka mîn heye, navê wê Xanê ye. Ezê te û Xanê berdîme hev. Te qîza mîn bend kîr, wellahi tu çî bîxwazî ezê bîdîme te. Qîza mîn ji tu bend kîri, çî xwest tê bîdi?" Wey, mîn go, "ser çavê mîn. Malê mîn tune, hema herçar kîlamê mîn:"

Ya kelemek tûj
Ya berek mehûj
Kerem, Xanê têkne qûje-qûj.

Em çûn mala bavê wê rûniştin. Mîn nihêri yeki du sing, mêkutek ani li wîra perde vekîr. "Yaho" mîn go "ev çî ye?" Go: "Welle keçîk dibê ez şerm dikim, ezê li pişt perdê bîstîrêm." Mîn go: "Vîra dîke, herge şair e, bîla derkeve meydanê" Ûsa neyê li pişt derî guhdari dîke. Mîn di hema kete hundir, eva kember, fino, gotîkê berê, kurtîkê berê lê ye. Destê xwe da mîn go: "Xorto, merheba!" Mîn go: "Merheba" Go: "Te dînya herîmandîye, ezê te berdîm!" Mîn go: "Vîra meke, meydana xwe tîji bîxwaze!" Xwedê va eyan e, temam ji rûniştine; Eli Paşayê Eyib Axa, Eli Dûmlû wana çî rûniştine, gîregîrekê Keçela nîn, Bîlîxka nîn. Mîn go: "Xanê?" Go: "Çi ye?" Mîn go: "Em bî kîlama bîn hevdu, yan bî şairî?" Go: "Na, hema ez Gulê, tu ji Evdal." (1) De wê çend benda bêjîne hev, cîka jî hev ra çî dibêjin:

Xanê go:

Brayê Keremo, ne li hatîne,
ne li çuyîne,
Ne li hatîne, ne li çuyîne,
Te çîma dilê me kîre gola xwinê?
Gunê mîn stûyê bavê te be, mîn
jî bîra meke,
Were yek serîya li mala me runê.

Kerem go:

Lê - lê Xanê,
Çevreşê çawîşa bûkanê,
Binbaşîya qîzanê,
Gula dewata, şahîya govendanê,
Te ez kuştîm jî bo ramîsanekê,
xwîna mîn kanê?

Xanê go:

Brayê Keremo, şewîtiyê gundê me
bî avrêje,
Hate mala me Keremê dengbêje,
Meriv bî du kîlama nîkare xelqê
bîrevîne,
Tu du reîsa bîşîne, bîla bê
qelînê mîn bîbêje.

Kerem go:

Xanê, şewîtiyê Sîbhanê bîşewîte
bî heze,
Qîrê li wî welatî gîrt merkeze,
Ce, genîm tev dîheje,
Belkê Xanê bîve bûk, ez jî
zavayê teze.

Xanê go:

Brayê Keremo, şewitîyê Sibhanê
l1 tepeye,
Mın hay j1 barûta te heye,
Ev giliyê ku tu dibêji j1 devê te
û bavê te zêdeye,
Xwe rakışine, teze dor dora mın
û teye.

Kerem go:

Xanê, şewitîyê Sibhanê b1 keviye,
Sıra sibê, bayê Helecê jê dıgire,
Ez dikim Xanê birevinim,
Deftera mın a nifûs koçaniya mın
jê nagire,
Belkê bavê Xanê bımire.

Xanê go:

Brayê Keremo, çevê reş l1 ademine
Biri ser ra sêwincine,
Tu j1 dūr va lêvê xwe nemirçine,
Zehf dıranê xwe neşidine,
Ra siktir be, devê te van sûreta
nabine!

Kerem go:

Xanê, diwana hanê muhtebere,
Serê me qal û çeng û sefere,
Mêrkê şair ewledê pêxembere,
Navê şairiyê l1 sere,
Singê wi deftere,
Vekiriye l1 bere,
Tu wan qaida berde, b1 qaidê
maqûl j1 jor da were.

Xanê go:

Brayê Keremo, navê mın Xanê,
Mın hafa newala l1 Qaqızmanê,
Tu bûyi mişirê Ezirganê,
Serê xwe bılind ke, mêze ke
l1 Sipanê,
Ezê kılâmê Kerem bavême
koşê dikanê,
Niha çipa bıgrım kaşkime meydanê.

Kerem go:

Xanê mın l1 hafa Elaşgîrê

l1 Xaylazê,

Pivaz hatın ber kirazê,
Ezê xwe b1 qurbana diya Xanê kım,
Ciyê me l1 bêderê dayne,
Kerem xêra bavê tev razê.

Xanê go:

Brayê Keremo, mala bavê mın ciyê
textan û bexta,
Ezê ûsa beri te bıdım, tu yêra
xwe çêki rebê jorin tevekê hefta,
Ra siktir be, tu devê xwe dirêj
meke mina devê exta!

Kerem go:

Lê - lê Xanê, şewitîyê Sibhanê
bıla bişewite l1 serê siwisê
heft newala,
Bile cımaet bala xwe bide me
canik-camêr û herd hevala,
Em heft şev, heft roja b1
hev ra bêjin,
Tê niha bımını serqot û piştevala
Emê têkevîne kêf, henek û gale-
gala,
İcar tê rûreş heri nav hevala.

Xanê go:

Brayê Keremo, derê mala me b1
lavlake,
Kêlingê hilde d1 ser ra gavke,
Devê xwe berhevke,
Ew giliyê ku tu j1 mın ra dibêji,
Bavê minê te sîrgûn talan ke.

Kerem go:

Xanê, bayê Sibhanê gure-gure,
Gazi melê gund kın, belkê mara
mın Xanê tevhev bibire,
Yek Xanê destkêş ke, cıka kel e,
yan kure,
Bıla paşê j1 hev nefire,
Kerem rast bêje, dewsa Xanê
temam vire.

Xanê go:

Brayê Keremo, gelo pêşiya hêşiyê
tolemeye,

Derê mala me hewş û xîrbeye,
Ev giliyê tu dibêji ji devê te û
bavê te zêdeye,
Eva çar seet in ez dibêjim,
Teze xwe rakîşine dor dora mîn û
teye.

Kerem go:

Xanê, şewitîyê Sîbhanê diketım,
pêçiya mîn diêşî lûbe-lûbe,
Tu rabe ciya dayne bila zû be,
Tek carekê devê mîn lî xala rû be
Bile lî vira nebe, ciki dūr be,
Gunê mîn lî stûyê bavê te be.

Xanê go:

Brayê Keremo, hiva gundê me
minani çar çira,
Yek seriya lê xe were vira,
Ji mîn ra bêxe xwişkê, ez ji
te ra bêjim bira,
Gundê me şeytan e, hêl çû ava,
serbest tu lê xe were vira.

Kerem go:

Xanê, şewitîyê Sîbhanê bî saze,
Lê par biye refek quling, cote
qaze,
Ezê xwe bavê m taldê axeler û
maqûla,
Bila vê porkurê jî mîn ra
bixwaze,
Xanê dil dike, bavê wê çima ûsa
bî naze?

Xanê go:

Brayê Keremo, malê me danine lî
yane,
Devê te devê dinane,
Ra siktir be, ezê te têxme
kerê serginane!

Kerem go:

Xanê, şewitîyê Sîbhanê lî dibûri
Lê digere iza nêçirvana, dewsa
mûri,

Em heft şev, heft roja bî hev ra
bêjin,
Tê niha bibi bızın, Kerem bibe
nêri, bî hev bûri.

Xanê go:

brayê Keremo, şewitîyê gundê me
cot kanine,
Bav-brayê mîn rûniştine,
Meriv zehf kevira lî canika
naxine,
Ez xwişka te me, mîn bîbaxşine,
Karê mîn bî te tunine.

Kerem go:

Xanê, meydan bî dar û bine,
Bila bavê te porê te kur ke,
dizgina te hilkîşine,
Xanê çifteke lî bavê xwe xe,
herd diranê pêşin bîfirine.
Evê ferhê da Xanê eşeda xwe tine,
Dêlê dadîgerine.

Wey-la lê Xanê,
Wexteki Îsmailê Hemze xwest,
girt danê,
Xwe jî Îsmail da berdanê,
Îcar dane Eliyê Mihe Boxe lî
Meşarê,
Xwe jî Eli ji da berdanê,
Paşê dane Qadîrê Reş Ortekendê
jî Gêloyî,
Rokê Qadîr hate Bazidê,
Şasin, Elo, Şero va ûsa danê,
Qadîr xwe rakîşand da dera hanê..

- 1) *Gula Wetê û Evdalê Zeynikê di nêzkaye
dawiya sedsala 19'a da ketibûne lecê.
Ev leca Kerem û Xanê di dema heç û xortani
ya wan da qewimiye. Ew bî xwe hê dijîn û
emrê wan lî dor şêst salî ye.
Evê lecê Xanê jî bî teherê xwe disê wirine.*

çend çarin

BARAN

Bînêr ji hev dîzê tîm, mîrîn û jîyan
Hêvi aj dîde lî ser axa derd û kulan
Axa hîşk da dîmîrîn dîlopên pêşin
Yê dîn dîherîkîn, dîbîn ava çeman

* * *

Kar bî heval û hogîran şîrîn e
Ne be dara tenê, darîstan be
Jîna te îro heye sibê tîne
Dar dîmre, darîstan dîjî û dîçe

* * *

Şaxdarê got, xwezi ez bî serê xwe bama
Xwedi kok û fêki û naveki xweser bama
Jî darê qetîya, lê rîçal za bûn û pel çûn
Darê lî cîyê wê du-sê ajên teze da

* * *

Dî vi şerî da ha leşker ha qumandar bî
Ku ava çem î, ha ya jorî, ha ya jêr bî
Hevalo, aqlê te kême, hêrsa te bîlînd
Wek guniyek çavê xwe lî cîyê spîndar bî

* * *

Derkeve bazarê canbaz hene, canbêzar hene
Zana tek û tûk î, dîn û nezan bî hezar hene
Her texlit mal tê fîrotî lî wîr
Heval, gora te jî bom û bêzar hene

* * *

Ev leca bî gîligot û qîrîn ba eger
Rovî dîbû serok, ker dîbû rêber
Ka kî singê xwe dîgîhîne bênd?
Ne lî sêrî, tu lî dawî bînêr

* * *

JACK LONDON

(1876 - 1916)

Ev nivîskarê mezin yê Emrikani sala 1876'an da li San Francisco ji dayika xwe bûye. Zarotiya wi di nav xızani da derbas dibe. Piştî deh saliya xwe dest bi xwendina hemû cûre pirtûkan dike. Di şanzde saliya xwe da dikeve jiyaneke tolazi û bi qasi du salan ev jiyana nebaş dîdomine, lê di hîjde saliya xwe da têdîgihije ku dawiya tolazi-yê tune û dest ji vê jiyana nebaş dîkşine. Ji vê demê pêva dest bi xwendinek bê westan dike û di vê navberê da fikr û ramanên sosyalizmê nas-dike.

Jack London di sala 1895'an da dikeve Zanîngeha Kaliforniya, lê mixabin saleki şunda ji ber sedemên abori û aborandina dê û bavê xwe ji zanîgehê vedîqete. Di sala 1896'an da li nav-ça Alaskayê li bajarê Klondike zêr tê ditin. Ev bûyer wê demê bandoreke mezin li ser gelê Emrikani peyda dike û her wisa J.London ji dikeve karwana lêgerinvanê zêr. Bi vi awayî çend salên wi li hêla Klondikeyê derbas dibe. Di wi hêla ku erdên rût û tebiyeteke hîşk jiyane bêçare dî-kir, romannivîsê mezin berhema xwe yê ewil, ku bi milyonan hate firotin, peyda kir û bi navê "Banga Hovitiyê" weşand. Naveroka vê pirtûkê

serboriya J.London û jiyana hîşk ya Klondikê ye.

Gava mirov li jiyana serboriya J.London hûr dibe, mirov rasti cehdeke wisa xurt û bi rîk dibe ku ev rewş di eserên wi da ji gelek êşkere xuya ye. Nivîskarê giranbuha, ji bo gihandina xwe, tûjkirina pênuşa xwe piraniya jiyana xwe bi xwendin û lêkolînê derbas kiriye. Babeta lêkolîna wi bi taybeti êşkerekirina jiyana insanan; rû-reşkirina zulm û niheqiyê ye. Bê guman wextê J.London li diji niheqiyê, diji barbariya dewlemendan dertê, ku ev rewş di hemû berhemên wi da bi awaki êşkere xuya ye, wek çinayeti di refên karker, gundi û mirovên jar da ciyê xwe digre.

Aliyê London yê heri balkêş ew e, ku xwedi ramanên gelek vekiri û fireh, xwedi pêşaniyek xurt û raste-rast e. Irving Stone di romana xwe ya biyografîk ya derheqa jiyana J. London da ("Serpêhatiya Behran") weha dibêje: "London li hember rastiye evindariyek di dilê xwe da sehdkir, fikirandinek wi yê raste-rast heye, zanina wi qewi ye, şirovekirina wi yê derheqa mirovatiyê afirandina zanînek kûr û xurt e. Ji bilî vana, fikrên xwe bi mîrxasiyek mezin datine

holê. Hemû ev dewlemendiya fikri gava bî pêşandînek xweşik va dîgihîje hev, berhema ku dertê holê afirandînek giranbuha û xebatek zanyari peyda dibe." Lî çiyek dîn jî, Irving Stone weha domdike: "Almên ku li ser ramanên J. London bandor peydakirine Darwin, Spencer, Marx û weki dîn in. Felsefa London raste rast dîgihîje çavkaniya van herçar zanyarên pêşevan. Dî dema salên 1899'an da, dijayeti û êrişek mezî dîhate ser fikrên van niviskaran, hetta xwendina berhemên van zanyaran mêrxasi dîxwest û berhemên wan wek xeter dîhate nîşandan (jî alî dewletê va). Jî xeynî vana jî bo fêrbûn û têgihîştina berhemên Darwin yan jî yê Marx feraset û jiriyek xurt pêwîst bû. Dî J.London da ev herdu feraset jî hebû. Jackê ku mêrxasiya xwe bî jirîtiya xwe va keland, jîyan û felsefa xwe bî fikr û felsefa van mirovên zanyar bî serfirazi xemulandibû. Dî dilê wî da şikên serwest hêşîn dibû, dî oxira gihîştina rastiye da evindariyek rasteqîn dî dilê xwe da sehdkir. Bir û baweriyên nû, fikrên negatîf yê ku rihê wî berbî tariye va kaşdikirin jî holê radikir, jî bo beşdarbûna dînya zanîne rêyek îlmî lê vedikir."

J. London bî afirandinên xwe dî sala 1913 da gîha merheleyek wîsa bilind, ku dî dîne da zêtirin pirtûkên wî dîhatin xwendin û çapkirin. Lê mîxabîm ev niviskarê mezî mêrxas, parêzkarê bîndestan jîyanek kurt jîya û dî 40 saliya xwe da bî xwekuştîne jî refên hunermendan qetîya çû. Dema ku jîyana wî bî xwekuştîne hate qutkirin, lî dû wî nêzi 50 berhem ma. Çend berhemên wî yê sereke ev in: "Banga Hovitiyê", "Martin Eden (1909)", "Banga Daristanê (1909)", "Hezkirina Jîyanê (1907)", "Pehniya Hesni (1907)", "Çirokên Behra Başûr (1911)", "Serhildana Elsinorê (1914)", "Xanîma Bîçûk Ya Mala Mezî (1916)", "Berxwedan", "Agirkirin", "Mirovên Geli" û gelek bermayiyên dîn.

Jack London bî romana xwe yê bî navê "Pehniya Hesni" dî nav niviskariya çîna karkeran da çiyek payebilind girtiye. Dî destpêka 1900'i da xebata karkeran gîhabû merheleyek bilind û hewcedari jî niviskareki karkeran ra hebû. Bersiva vê pîrgirêkê tenê J.London da û bî berhema "Pehniya Hesni" mêrxasi û pêşevaniya xwe eşkere kir.

Ev roman iro jî wek klasîkek sosyalîst tê hesabandin, lewra dî vê pirtûkê da rexneyên giran lî kapitalîzmê tê kirin. Qehremanê vê romanê Ernest Ewerhard, dijî sistema kapitalîst rexneyên giran dîke û jî bo hilweşandina sazûmana kapitalîstên zorker dî nav refên karker, belengaz û jaran da kar û xebatek rêxistinî saz dîke û pêşengiya vê karê dîke. Ernest Ewerhard bî cesareta xwe, zanebûna xwe, bî bir û baweriyên

xwe yê pêşverû û dîrditi tê idealîzekirin. Ku Ewerhard jî alî keça J.L. - Joan London va weha tê şîrovekirin, ".....Ew tipê şoreşger ku J.London dîxwest bibe wek wî" ye qehremanê romanê.

Dî beşek romanê da, Ernest bî riya profesore Fizîkê - John Cunningham beşdari şayiyek sermiyandaran dibe û dî vê şayiyê da munaqeseyek dî navbera Ernest Ewerhard û sermiyandaran da çêdibe:

Ernest dest bî pêşandina ordiya şoreşê kir. Hejmarên ku qeweta ordiyê nîşan dide (rayên ku li cûre-cûre welatan hatine xebitandin), da. Rûyê guhdaran kişiyabû, lêvên wan reng û rûçîk lê nemabû. Dî dawiyê da şûr hatibû kişandin, lepik hatibû avêtin. Lec destpêkir. Ernest behsa rêxistinên navnetewî yê sosyalîst kir, milyon û nivê Emrikayê, bîst û pênc milyonê welatên dinê yê mayî, gote.

"Bî vi awayî ordiyek şoreşê," dîgot, "qewetek ku bîst û pênc milyon e, bangî serkaran û çîna serkaran dîke ku rawestî û bîfîkirin. Slogana vê ordiyê weha ye: 'Ne hûnek, em hemûyan dîxwazî! Hemû tîstên ku yê we ne dîxwazî. Hindîktirê wî ra em ê qet qîma xwe neynî. Em dîxwazî hevsarê qedera îqtidarê û miroviyê bîkî destên xwe. Tam lî vê derê, dî lepên xwe da dîxwazî. Vaye destên me. Vana destên bî huner in. Em ê qesr û xweşîya we jî destê we derxî. Hûnê jî herî, wek gundiyê zeviya, wek karkerên xîzan yê qerexê şarên we jî bo ku nemîrî, eynî wek wan hûnê bîxebitî. Vaye destê me! Van destan, destên bî huner!'"

Dî eynî beşî da, lî çîki dîn jî weha dîaxîfe:

"Mîn dît ku mirov çawa jî dil bawerîya xwe dide hev, biranîna mirovên dîn hîsek çawa ye. Mîn, minaka fidakariyê yê herî baş, melekên xweşîktîrî dî nav şoreşgeran da dît. Dî dînya wan da jîyan paqî, bî rûmet û bî can bû. Ez bî rihên mezî yê ku xwîn û canê xwe raserî dolaran û sentan dîgirtî ra hevnesiyam. Ew ne bî pêşketîna bazurganî ya împaratoriya dinê ra, bî zarokê şarê qerex ra, yê ku jî birçîbûnê ketîbû halê murîne, jî dil mijûl dibûn. Dêdora mîn, bî rihên xweşik yê ku jî bo armancên bî rûmet bî qehremanî dîxebitî tîjî bû; rojên mîn şevên mîn, tav û stêrk, agir û xusar bû, xusarê teze. Lî ber çavê mîn Kaseya Pirozkîrî yê çûrisandî, Kaseya Îsa, jankêş, êşkencekêş, lê dî dawiyê da kaseya mirovê ku hate parastî û rîzgar bû alav alav dîçûrisî."

ZAROK

DU HEVAL

Rojekê du heval dî dibîstanê da geriyane. Carekê jî mîşkava hîrçek derketiye pêşiya wan.

Yek jî wan herdu hevalan çîlpask kiriyê û jî wîr reviyaye. Bî darekê va hîlpaskbûye, derketiye jorê û xwe dî nav pelên darê da veşartiye.

Hevalê dî jî lî wîr, lî wê rastê, lî ser rê maye. Çî bîke? Çî dîkare bîke? Wî jî hema xwe deverû lî erdê dirêj kiriyê. Xwe lî mîrînê avêtiye. Hîrç hatiye hatiye nêzîki wî bûye, vî alî wî alî ew bêhnkiriyê. Wî jî qet deng dernexîstiye. Wî bêhna xwe girtiye ku qet fişê-fişê jê nayê.

Hîrçê serçavê wî mîrovi bêhn kiriyê, wîsa bawer kiriyê ku ew mîriye. Hîrçê ew hîştiye û çûye.

Paşê ku hîrç jî wîr çûye, ew hevalê lî ser darê daketiye xwarê. Keniyaye û jî hevalê xwe pîrsiye:

"Hela bêje hîrçê çî dî guhê te da got?"

"Got hevalê ku te dî talûkê , dî rojên teng da dîhêle û dîrewe, xwe jî wî hevalî bîparêze."

Wîsa gotiye û bî rê ketiye û çûye.

FÎL

Wextekê lî Hindîstanê mîrovek û fileki wî mîrovi hebûye. Vî mîrovê han, fila xwe şev û roj daye xebitandî, lê zîkê wî jî tucar baş têr nekiriyê.

Rojekê fil lî xwediyê xwe pîr hêrs bûye, ew avêtiye binê piyên xwe û hîncîrandiye.

Quncikê Zarokan

Ew mrov li wir mriye.

Jina wi pîr griyaye. Bî şin û grin destê zarokên xwe girtiye aniye û avêtiye ber lingên filê.

"Ey fil," gotiye "te canê bavê van zarokan stand, ha ji te ra canê wan ji bisti-ne bila xilas bin."

Fil weha li zarokan nihêriye, paşê xortîma xwe li piştê lawikê herî mezin alandiye û ew hîdaye daniye ser stûyê xwe. Qet ew neşandiye.

Fil ji wê rojê şunda êdi qet ji gotîna lawîk derneketiye, hergav ji bo wan xebitiye.

XAÇEPIRS

10

9

8

7

6

5

4

3

2

1

ŞÊR ŞÊR E, ÇI JIN E ÇI MÊR E...

Keça Kurd, têkoşera qehreman LEYLA QASIM, 13 sal berê dî 5'ê Gulanê 1974 'an da lî Bexdayê, bî destê rejîma baasi ya xwînxwar hat dardakîrîm.

Leyla Qasim û hevalên wê, lî Bexdayê, bî gelek xebatên eskerî yê serfiraz piştgiri didane tevgera rîzgariya gelê me ku wê demê bî şerê germ dom dîkîr. Cara dawiyê, wê û hevalên wê wek Hesên, Cewad, Azad û Neriman xwestin sinemayeke baasi (ku xusûsi jî bo gîre-gîrên baasi-

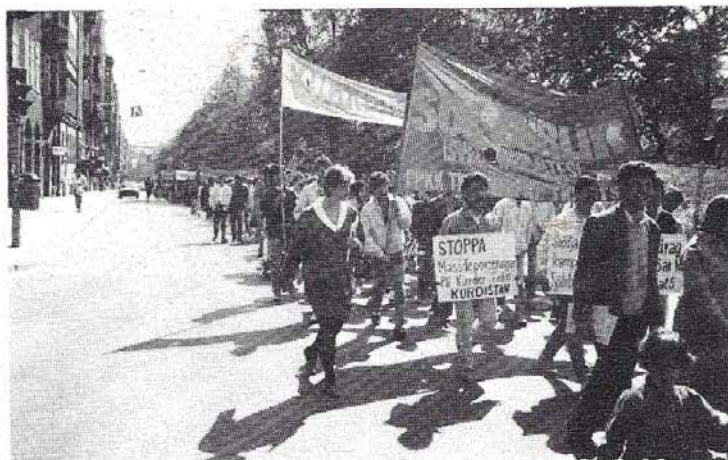
yan bû) bî bombe hîlweşînin. Lê plana wan eşkere bû û ketin destê dijmin.

Leyla Qasim dî riya rîzgariya gelê Kurd da tevi rêza şehîdên me bû û bû sembolek jî bo hemû keç û jinên Kurd ku lî gel bav bîra û mêrên xwe, jî bo azadiyê şer dîkîn.

Leyla û hemû şehîdên azadiyê dî têkoşîna rîzgariya gelê Kurd da dijîn. Gelê me wê wan jîbîr neke.

bı kurti...

* Roja 29 Gulanê lı Stokholmê ji bo protestokırına bombebaranên gaz û bıkarani-na çekên kimyevî ku diktatoriya xwinxwar ya Saddam pê êrişî ser gelê me dıke lı Kurdistanê Iraqê, meşek çêbû. Dı vê meşê da ku bı insiyatifa Komita Hevkariya Rexistinê Kurdistanê hatibû çekırın, nêziki 1000 kesi beşdar bû.

* Roja 16-17 Gulanê ji aliyê APK (Partiya Karkerên Komunist) festivalek çê bû. KOMKAR-Swêd bı endamên xwe va têda beşdar bûn.

* Roja 19'ê Gulanê lı Stokholmê, ji aliyê Învandrarforvaltningen şayıyêke dostiyê ji bo biyaniyan hatibû amadekırın. Dı bernama vê şayıyê da, koma govendê ya KOMKAR-Swêd govendên kurdi pêşkêşkır. Herweha broşureke agahdariyê lı ser Kurdistanê, ku KOMKAR'ê hazır kırıbû, qasi 1500 heban hat belavkırın.

* Roja 19'ê Gulanê lı Stokholmê, ji aliyê Învandrarforvaltningen şayıyêke dostiyê ji bo biyaniyan hatibû amadekırın. Dı bernama vê şayıyê da, koma govendê ya KOMKAR-Swêd govendên kurdi pêşkêşkır. Herweha broşureke agahdariyê lı ser Kurdistanê, ku KOMKAR'ê hazır kırıbû, qasi 1500 heban hat belavkırın.

YEKİTIYA MAMOSTEYÊN KURD LI SWÊD HAT DAMEZRANDIN

Dı çarê meha nisanê da, lı Stockholmê Yekitiya Mamosteyên Kurd, kongra xweye damezrandinê pêkani. Dı vê kongrê da nêziki 30 mamosteyên Kurd, ji her çar perçên Kurdistanê amade bûn. Bı awayeki demokratik, pırs û pırsgrêkên dersdan û xwendina zımanê kurdi lı Swêdê hat behskırın. Herweha projeya destûra Yekitiyê ku ji aliyê Komita Amadekar hatibû berhev kırın, bı hin guherinên swık hate pejırandın. Paşê ev mamosteyên jêrin ji bo Komita Karger hatın hılbıjartın:

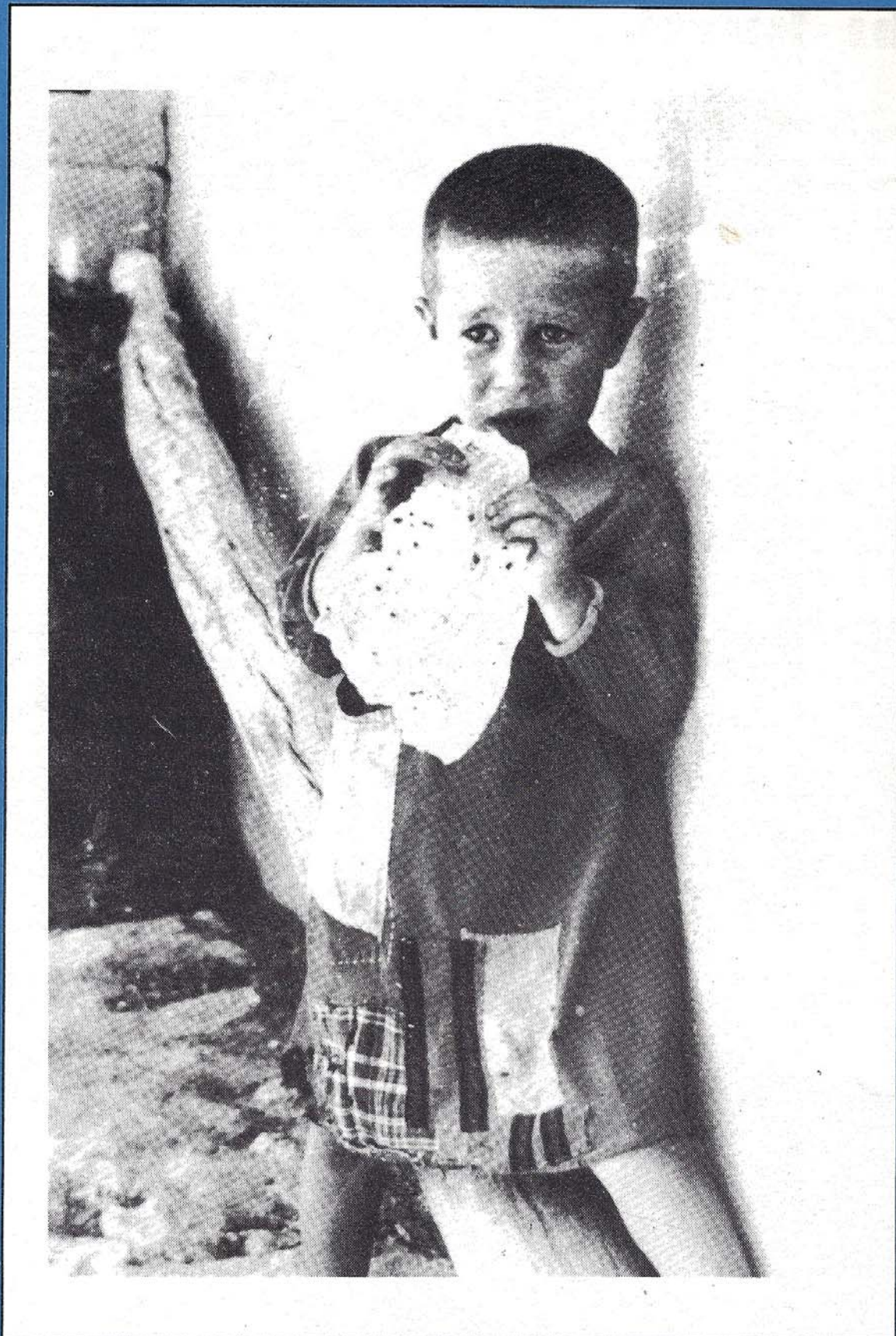
- 1- Lutfi Baksi
- 2- Xoşmend Baran
- 3- Mueyed Teyib
- 4- Aso Germiyani
- 5- Emir Qazi

* Dı pirozkırına 1'ê Gulanê da KOMKAR-Swêd û AKSA bı hevra dı bun flamayeki da meşıyan. Dı vê meşê da van herdu komel bı tevayî belavokek bı zımanê swêdi be-

* KOMKAR-Swêd dı roja 28.03.87'an da ji bo biranına 41. saliya Komara Mehabad cwinêk dar xıst.

BIHA: 10:— kr.